

Kodu 17

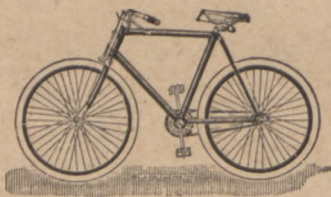
Aug. Kingo

Mehaaniline
kudumistööstus

TALLINN, Kopli tän. nr. 20-a Kõnetraat 7-51

Villased naisterahva jakid, pulloverid ja bluusid; meesterahva pulloverid ja vestid. Villased silmkoetud kangad mitmes headuses ja hinnas.

Müük ainult suurel arvul.

Kõige soodsam ostukoht on:
Nikolai Naaris'e
äris

TARTUS, Aleksandri t. 2. Tel. 68.

Jalgrattaid Inglise ja Latvello vabrikutest,
mootorjalgrattaid,
automobiile, sõidu- ja veo,
paagi peramootoreid,
õmblusmasinaid,
kudumismasinaid,
koorelahutajaid.

Püssid, revolvrivid ja laskemoon.

Head maksutingim.! Järelmaks!

Värskest päralt jõudnud suurem saadetus
Inglise grammofone.

Shokoladi-, kompveki ja
biskviidi tehas

R. KLAUSSON

TALLINN

Jahu tän. Nr. 5. Kõnetr. 19-05

Tehase suurenemine on tingitud suurest nõudmisest selle toodete järgi — suur nõudmine omakord kauba headusest. Sellega on seletav ettevõtte kasv mõne aastaga 3 töölisest — 70 töölineni.

KODU

9. AASTAKÄIK

Nr. 17

SEPTEMBER 1928

TALITUS: TALLINNAS, HARJU TÄN, 34, KÖNETR. 16-81.

TOIMETAJA: A. KREISBERG

Ja armastus võitis...

E. Wallace romaan.

(3. järg.)

Oli see tasane naer, mis ta kuulis? Nähtavasti mitte, sest Amery häälest ei kõlanud naer, kui ta oma järsul viisil sõnas:

„Hääd ööd. Minge tagasi voodisse.“

Pannes kuuldetoru lauale, mõtles neiu, et see Ameryle sarnane oli, seda imelist kõnelust lühikese käsuga lõpetada. Sel silmapilgul tuli Maurice Tarn pilusilmil valgustatud tuppa.

„Mis on lahti?“ küis ta järsult. „Mis on sul nii vara hommikul helistada? Kellega sa kõnelesid?“

„Major Ameryga.“

„Ameryga?“ hädaldas ta. „Mis on sul teiega kõneleda?“

Tarn oli hirmunud, ja oma ärevuses haaras ta neiu käest kinni niisuguse jõuga, et see karjatas. „Vabandage,“ pomises ta. „Mis on juhtunud, Elsa?“

„Ma ütlesin Ameryle, et tabasin ühe ta sõpradest täna öösel, kui see püüdis läbi minu akna sisse tungida.“

Esimesel silmapilgul ei suutnud Tarn selle tähendusest aru saada.

„Kes see oli?“

„Ma ei tea — hiinlane.“

„Hiinlanel!“ hüüdis Tarn. „Amery sõber, kes püüdis siia sisse tungida?“

Väheste sõnadega püüdis neiu talle selgitada, mis oli näinud, ja Tarn kuulas plaigisevatel hammastel.

„O, mu Jumal!“ hoigas ta. „Hiinlanel! Tal oli oda kaasas? Oled sa selles päris kindel?“

„Võib olla kasutas ta seda ainult, et avada akent,“ tähendas neiu, imetledes mõju üle, mis see teade ta sugulasele avaldas. Ta ei olnud veel iialgi näinud meest niisuguses

kartusseisukorras. Lõpetades oma jutustuse, silmas ta higipisaraid onu kahvatul näol.

„Sa telefoneerisid Ameryle?“ küis ta karedalt. „Mis ta ütles?“

„Et see ei olnud Feng Ho.“

„Ta on valelik! See oli hiinlane, kes täna varakult büroosse tuli. Ma olen teda näinud — Feng Ho't! Elsa, see on minu lõpp. Nad peavad mind nüüd silmas — igas sadamas.“

„Milles asi seisab, mr. Tarn?“ küis neiu, ise hirmunud mehe ehmatuse läbi. „Olete midagi teinud...“

„Ära räägi, ära räägi!“ Tarn tegi talle liigutuse vaikida. „Ma ütlen sulle, ma ei taha rääkida selle üle. Ma ootasin seda.“ Ta käsi kadus hommikukuu taskusse ja tõmbas revolvri nähtavale. „Kuid nad ei taba mind, Elsa!“

Käsi, mis hoidis revolvrit, värises nii tugevasti, et neiu kartis et laskeriist kogemata lahti läheb, ja tundis kergendust, kui Tarn selle jälle taskusse pistis.

„Neetud Paul Amery. Ma võiksin sulle midagi Ameryst rääkida — kuid mitte nüüd. Ma lähen oma töötuppa.“

Ta ruttas välja, ja Elsa kuulis kuis võtit lukus keerati, ja siis kõlas läbi õhukese seinaga, mis lahutas söögituba töötoast, klaasklirin. Mr. Tarn kinnitas end hirmude vastu, mis ülejäänud pimeduse tunnid veel sisaldas võisid.

10

Mr. Tarn ei ilmunud järgmisel hommikul varaeinele. Ta uks jäi suletud, ja alles mitmekordse kloppimise peale andis ta unine

hää vastuse, et tuleb mõne minuti pärast. Elsa einetas suure kiirusega ja tal läks korda majast lahkuda, enne kui mr. Tarn nähtavale ilmus.

Ta oli uudishimulik teada, millise seletuse annab Amery talle. Ta oleks siiski mõtelda võinud, et Amery üldse mingit seletust ei anna talle. Kui poole kümne ajal kella helin teda kutsus, läks ta erabüroosse ja seisis mehe ees, kellest kindlasti märgata ei olnud, et ta öö ärkvel oli mööda veetnud. Amery võttis neiu teda iseloomustava viisakuse puudusega vastu ja süvenes kohe oma kirjadesse. Üle laua lendas sõnade vool, mis neiu üles pidi kirjutama. Alles kui ta jälle toast tahtis lahkuda, nimetas Amery kõnet, mis neil varastel hommiktundidel olnud.

„Kas teie ei helistanud mulle öösel? Ma nagu mäletan seda.“

„Ma olin selle juba unustanud,“ vastas Elsa jahedalt, ja ta nägu tuksatus.

„Nähtavasti olete teie unustanud,“ sõnas mees. „Kuid see unenägu ei tõestu — iialgi. Kui teie Feng Ho't näete, peab teda paluma teile jutustada lookest ta sõrmest.“

„Ta sõrmest?“ kordas neiu üllatult.

„Ta väikesest sõrmest. Teie olete oma sõrme koolis hockeymängu juures murdnud. Küsige temalt, kuis ta oma kaotas!“

„Ma ei teadnud, et ta sõrme oli kaotanud.“

„Küsi talt!“ hüüdis ta, peaga näidates ukse poole.

Neiu soovis, et Amery teise viisi leiaks, kuis teda välja saata.

Oli peaaegu juba lõunaaeg, kui Feng Ho tuli. Ta oli, nagu harilikult hoolikalt riietud. Ta kuub istus laitmatult, ta püksid näitasid teravaid pressimisjooni, ja valged kamasid oli vahetanud kollastega.

Ühes kandis ta varju ja kübarat ja teises kullatud puuri, milles kanaarialind auväärsest istus.

Ta tervitas neiu hirmutusega.

„Minu väike laiskleja — lind — oli terve öö haige. Keskööst kuni täna varakuni istusin ta juures ja söötsin teda suhkruga. Nüüd on tal parem juba, ja ta võib meile laulda. Pi,“ sõnas ta kollasele linnule, „ava oma hirmus, väike nokk ja too kuuldavale ebamusikaalsed helid neiu auks!“

„Feng, teie ei räägi tõtt!“ sõnas Elsa valjult. „Teie ei ole terve öö oma linnu juures istunud.“

Väike mees vaatas talle täiesti süütul pilgul otsa. Siis pööras ta oma melanhoolseid silmad linnu poole.

„Väike Pi, kui ma valetan, siis ära laula, kuid kui ma tõtt räägin, lase oma inetu väike kõri kuuldavale tuua põlgustäratavaid viise!“

Ja nagu oleks truu, väike lind teda mõistnud, kõlas ta imeilus laul. Mr. Feng naeratas vaimustult.

„See on kindlalt püsiv tööolu,“ tähendas ta, „mis juba iga tööotsija poolt Vonfugiusest kuni Darwinini, kindlaks on tehtud, et loomaderiik töö ja otsekoheuse keskpäigaks on. Ma tahan nüüd teie lubaga istuda ja vaadelda nobedaid sõrmi, kuis need teie auväärsele kirjutusmasinal töötavad.“

Ta istus rahulikult, ilma et end oleks liigutanud. Ainult vahetevahel vaatas ta linnule otsa, ja näis kui oleks need kaks üksteist mõistnud, sest igakord, kui Feng Ho kitsas suu avanes naeratuseks, raputas lind end musikaalsest naerust.

Miss Dame tuli sisse, kuna Elsa kirjutas. Ta suu jäi hiinlast nähes lahti, kuid armuliselt kinnitas ta, et see kanaarialind kõige ilusam laulja, keda ta iialgi kuulnud olla.

„See peab meheke olema,“ sõnas ta. „Mehekesed laulavad ikka ilusamini kui naisukesed, ja see on ka seletatav, neil on vähem vastutust. Teie mõistate mind ometi?“

Ta vaatas ülivalt hiinlasele otsa, kes oma nõusolekut peanoogutusega kinnitas.

„Kui mune peab munema, ei ole aega laulu harjutada. Vabandage, palun, tunnete teie Sessuevakat?“ Selle küsimusega pööras ta Feng Ho poole, kes oma kahetsust avaldas, et ei tunnud seda härrat.

„Ta on teie teisik!“ seletas miss Dame, kuna ta hiinlasele otsa vahtis. „Ta on pisut ilusam — vabandage minu viisakusetust —, kuid nähtavasti teeb seda puuder ja värv, kas teie ei ole teda iialgi näinud „Fuji Yama pruudis“ — Fuji Yama on mägi.“

„Siis olete palju kaotanud!“ sõnas ta kahjatsevalt, kui Feng Ho pead raputas. „See oli lihtsalt jumalik, iseäranis kui ta — noh! kuis nimetakse seda ometi? — Hakiraki omale tegi.“

Elsa ei tulnud talle abiks, vaid seisatas oma töös, nii et miss Dame märkas, et ta oli seganud, ja lahkus sellepärast.

„Väga ilus noor neiu!“ väljendas Feng Ho. Elsa uskus, et ta seda pilkavalt arvas ja tahtis talle juba põlgavalt otsa vaadata, kui mehe järgmised sõnad ta otsekoheusest tunnistasid. „Meie maitse on teistsugune. Mina võin seda tõendada, kui teaduste õpilane, kui autoriteet.“

Neiu imetles, milline autoriteet selle akadeemilise kraadi annetas, et vaielda iludus-

küsimuse üle, kuid ei arutanud enam seda kõneainet.

Kui Elsa peale einet bürosse tagasi tuli, leidis ta mrs. Trene Hallami teate eest. Seda oleks võinud kirjaks nimetada, sest kirjutus täitis kaks lehepoolt, ja ilukirjutus ei olnud mrs. Hallami tugev pool. Tähed olid väga suured, ja läbistikku seisid vaevalt kümme sõna kirjas.

„Tulge täna õhtul kell seitsel Öhtusöök ootab teid, ja igal hommikul sõidan ma teid ärisse.“

Siis järgnes märkus:

„Palun ärge öelge major Ameryle, et teie minu juure tulete! Ta võiks mõelda, et mul salamõtted on.“

See järeldus pahandas neiu, ilma et ta selle põhjuse üle selgusel oleks olnud. Võib olla, oli see uus Hallami arvamine, et ta major Ameryga oma erasjade üle võiks rääkida. Oma onu nägi ta ainult mõni silmapilk. Kui Elsa pealeõunat tagasi tuli, läks ta Tarni avatud toaksest mööda ja nägi teda kirjutuslaua taga istuvat. Ta oleks edasi läinud, kui onu teda poleks tagasi hüüdnud.

„Pane uks kinni!“ porises ta. „Ma olin oma advokaadi juures ja tegin oma testamenti.“

See teade ajas neiu üllatusse. Ta ei olnud onu ialgi jõuka mehena kujutanud, kel varandust võiks olla.

„Nigitts on tubli mees,“ seletas Tarn, „väga tubli. Ja“ — ta kõhatas — „vilunud kriminaalalal. Äärmine karistus, mis siin teatud süü eest võiks saada, on kaks aastat. Nigitts arvab aga, et vabatahtlise ülestunnistuse juures vähemaga läbi saab.“

Neiu ei võinud aru saada millest ta rääkis. Oli ta jälle joobnud? Ta nägu oli punane ja silmad väsinud, kuid oma kogemuse järele uskus ta, et seekord Tarn kaine oli.

„Ma olen seda asja pidanud järele kaaluma, sest siia on veel teised segatud,“ jatkas Tarn. „Kuid uskusin, et sulle meelega on teada, et ma sinu helge tuleviku peale olen mõtelnud —“ ta katse nalja teha, kõlas enam pateetiliselt kui kõik muu — „ja sulle väikese summa pärandanud, ehk küll aastad mööduvad, kuni sina seda raha pruukida vajad. Tahaksid sa heal meelel rikas olla, Elsa?“

Pooleldi suletud silmil vaatas neiu talle otsa.

„Ma usun, igaüks tahaks rikas olla,“ tähendas neiu naeratades.

„Sa tahaksid õnnelik olla nagu muinas-

loos?“ pilkas Tarn. „Mis tegi Amery täna hommikul?“ lisas ta juure.

„Töötas,“ vastas neiu.

„Midagi iseäralikku?“

Elsa raputas pead.

„Elsa, ma tahaksin näha mõnda tema kirjadest. Et ma äris töötan, ei ole major Ameryl saladusi minu ees. Kus hoiad sa kirjad?“

„Major Amery hoiab need ise rahakapis,“ vastas neiu.

„Sa võiksid võib olla kuidagi seda asja korraldada,“ tegi ta ettepaneku.

Neiu ei näinud võimalust nõusolekut avaldada selle ettepaneku kohta.

„Ma ei või seda teha — ja seda teate teie täpselt. See oleks autu ja alatu, ja ma lahkaksin enæm Amery firmast, kui teeksin seda.“

„Usun, ta meeldib sulle.“

„Ma vihkan teda,“ seletas neiu ja ta nägu selgus.

„Seda kuulen ma heal meelel, kallis tüdruk! See poiss on sigal! Niisugusele mehele ei või keegi midagi teha, mis oleks alatu.“

„See teatud keegi olen mina. Ja on teatud asju olemas, mis mina ei tee,“ vastas neiu ja lahkus toast.

11.

Oli aegu, mil Ralf Hallami vaim kangelaste ajaloo päevade poole tagasi rändas, kui maskeeritud vandeseltslased kohtasid üksteist maa-alustes keldrites, et plaanitseda kuritöölisi tegusi. Neil romantilistel kohtamistel oli kindelolek peaasi. Niisugused kohtamised andsid juhtidele salapärasuse, mis oli rahustav.

Need mõtted läbistasid Ralfi, kui ta pikkamisi suuremast era-söögitoa trepist nr. 3 üles sammus, mis Cafè Fornosi külalistele kasutada olid. Lõunaajal kasutati neid ruume harva. Kord kuus aga andis dr. Hallam väikese pidusöögi, kus kohtasid ärimehed, et rääkida poliitika, teatri ja päevasündmuste üle spordiilmas, ja peale seda kui kohvi ja liköörid olivad serveeritud, sigarikastid nähtavale tulid ja kõigepealt kellnerid kadunud olid, — ka arutada teatud äridest, mis neid inimesi üksteisega kokku olid toonud.

Kui Ralf uksele seisis ja naeratas kogunud külalistele, pidi ta endale tunnistama, et seltskond vähe sarnanes vandeseltslaste koosolemisele. Need olid kõik hästi toidetud keskealised mehed, enam või vähem paljaspead, kelledest võis arvata rahulikke ja mugavat elu. Jarvil Birminghamist tervitas

teda südamlikult ja vaatas tast mööda, kui ootaks ta veel kedagi.

„Vana härra ei saanud tulla,“ sõnas Hallam rahulikult, „tä ei ole päris terve.“

Hallam raputas pooletosinal käsa ja võttis aset. Nr. 3-al oli kahekordne uks, ja kui kellner viimaks sigarikastid ja likööripudelid lauale oli asetanud, tõusis Hallam, sulges mõlemad ukSED ja pöördus oma kohale tagasi.

Uhe hoobiga oli seltskond nagu muudetud. Näis kui oleks igauks viimase tunni jooksul teatud osa mänginud ja kõik kõned ja liigutused ainult osa igavast näidendist.

Hallam võttis sõna ilma sissejuhatusest.

„Meil on kolm uut läkitust, kõige suurem Londonis, teine Hullis . . .“

„Juba tolli alt läbi tulnud?“ küsis keegi.

„Enesest mõista,“ vastas Hallam. „Jarvil, teie võtate saatmise oma peale! See läheb Stanford-ühingu Birminghami aadressil. Teine tuli eila Avonmouthi ja läheb homme Philadelphiale edasi.“

„Mis on õieti selle kreeklasega, kes Clavelandis on tabatud?“ küsis Jarvil, ja võis märgata, et see küsimus kõigi osavõtjate huulil oli, sest järgnes küsimuste vool.

„Teie ei pruugi selle üle rahutust midagi tunda. Lugu, et Ameerika politsei arsti ja kaupmeest citys kahtlustab, on tühi jutt! Keegi rohke luulevõimuga ameeriklane on selle välja mõelnud. See ei ole meie mure. Bickerson . . .“

„Kas keegi ei ole püüdnud Bickersoni üle lüüa?“ küsis kellegi hääl. „Paar tuhandelist teeksid ta „vaikseks.““

Ralf raputas pead.

„Ma tunnen Bickersoni, ta ei kuulu niisuguste sekka. Kui teda „tasaseks“ teha, annaks ta selle asja oma käest ära, ja ülemus annaks juba kellegi teisele selle üle, keda jällegi tuleks rahaga võita,“ jatkas Hallam. „Ainuke mees, keda peab kartma, on Tarn, kes on külmad jalad saanud omale. Ja Soyoka!“ lisas ta juure.

Nende sõnade juures tekkis tusane vaikus. Soyoka oli vaim, kes jälgis iga meest siin — tundmatu hirmukuju. Nad olid kõik ärimehed, kelledest igaühel oma väljapääsutee ja seletus valmis oli, kui politsei juhuslikult selle loo taha sattus, ja siis oli igaühel kaupmeheliku aususe vastuvaidlemata kuulsus. Moraalsed vaated ei olnud neile tähtsad. See ei tähendanud neile midagi, et nad turule tõid alatut mürki, mis hävitas inimeste terve ja neid hullumeelsuseni ajas. Neil oli ainult tähtis kaubelda millegiga, mis neile määratud kasu tõi ja mille järele küsiti.

„Soyoka?“

Jarvil võttis sigari suust, vaatles seda järele mõtlikult ja tõmbas jälle paar korda. Ta oli tihedate silmakulmudega, juustepärjaga krae läheduses ja läikiva peaga mees.

„Soyokal on ka siin ruumi,“ sõnas ta.

„See on ka minu arvamine,“ kinnitas Hallam noogutades, „kuid tema arvamine on, et kahel ruumi ei ole. Taban teile midagi öelda, vana Tarn usub, et ta chef kas Soyoka ise või selle peagent on!“

„Ta chef? Kes see on?“ küsis Jarvil kortsunud otsaesisel.

„Major Amery.“

Ralf nägi, kuis avanesid silmad tihedate kulmude all.

„Amery?“ tähendas ta uskumatult. „Ometi mitte Paul Amery?“

„Tunnete teie teda?“ küsis teine.

Mr. Jarvil vilistas tasaselt oma ette.

„Paul Amery! Kas see ehk Paul Amery India poliitilisest osakonnast on, kel Shanghai skandaal oli?“

Ärevalt nihutas Ralf oma tooli lauast eemale.

„Jutustage!“ julgustas ta. „Seesama ta on. Tunnete teie teda?“

Jarvil raputas pead.

„Ei, ma ei tunne teda, kuid üks minu ärijuhtidest tundis teda hästi. Meil on osakond Shanghai, mille läbi meie kodumaa kaupe ja kõike võimalikku prahti ekspordime. Minu sealne ärijuht tuli aasta eest puhkuselt tagasi. Ta võis palju Ameryt jutustada. Seisab ta ühenduses Tarni firmaga?“

„Ta on Amery & Amery,“ sõnas Ralf.

„Ta onu pärandas talle mõne aasta eest firma.“

Jälle vilistas Jarvil oma ette.

„Ma tean ainult mis mu ärijuht jutustas. Nähtavasti seati Amery India valitsuse poolt järelevalve teenistusele ette Shanghai. Teile on küll vist teada et Shanghai neli miljonääri perekonda elavad, kes oma varanduse oopiumiga ja sõjariistade salakaubaga mäsajatele on kokku ajanud. Ta tuli Shanghai, et jälgida sõjariistade salakaubavedu, tutvunes aga sealjuures oopiumiasjadega ja pidi äkitselt ära sõitma. Ma ei tea midagi täpset selle üle, kuid mu ärijuht jutustas mulle, et teda ise oopiumiäris tabati. Tekkis hirmus skandaal, ja kõikisugu tumedad tähendused ilmusid Shanghai ajakirjanduses, kuid, enesest mõista, ei nimetud sealjuures Amery nime. Kõik mis teatavaks sai, oli et ta nimi prantsuse klubi liikmenimekirjast maha kustutati, ja et ta kadus esimese aurikuga. Räägiti et ta Soyokaga töötas, kel kaunis

elav minevik oli idas. Räägiti isegi, et ta politseiniku, kes teda ära anda tahtnud, noaga oli läbi pistnud. Ta olla parem noaviskaja, kui iialgi tsirkuses nähtud esinevat. Nepalis olla ta seda õppinud ning ei kannu muud sõjariista enda juures. Sellega võib ilma kärata töötada, ja tema käes on see äärmiselt mõjuv sõjariist. Miks arvab Tarn, et ta Soyoka on?“

„Ta tegi Tarnile mingi märkuse,“ vastas Ralf, „see oli umbes ähvardus. Ja kui tema Soyoka mees on . . .“

„Ja kui ta Soyoka mees on,“ katkestas teda mr. Jarvil, „siis on ta kardetavam kui kotitais klappermadusi.“ Järelmõttlikult vaatas ta Ralfile otsa. „Kas teie ei võiks kuidagi viisi hirmutada niisugust meest?“ küsis ta.

„Mis teie arvate — hirmutamisega?“ rõhutas Ralf lühidalt ja märkas et koosolijate uudishimulikud silmad ta peale olid pöördud.

„Ma ei arva midagi ebaõiglast,“ tähendas mr. Jarvil vooruslikult, kuna ta oma sigarit silmitses. „Kuid ma olen arvamisel, et, kui sellesarnane mees saaks mõne hirmutamispaugu — noh, siis oleks ta ehk ettevaatlikum ja hoiaks meid mõnede meeleepahaste silmapilkude eest.“

Need sõnad näisid üldist hääkskiitmist leidvat. Keegi sõnas tasaselt:

„Enesest mõista, midagi ülekohtust!“ Hää ei kõlanud aga sugugi nii väga kindlalt.

„On ainult üks tee, Soyoka voli taltsutada, kui ta Soyoka on,“ rääkis Ralf külmaverealiselt, „ja see on, teda peab sinna pistma, kus ta meile enam kahju ei või teha. Arvab keegi sedasama?“

Kellegil ei näinud sama arvamine olevat, sest koosolijate seast kuuldusid rahutud vasturääkimised.

„Ei,“ sõnas Jarvil pika kõhklemise järele, sest et ta nähtavasti ise veel selgusel ei olnud abinõude üle, „mis mina arvan, on see, kui teda kuidagi viisi võita ei saa, peab teda hirmutama.“

Ta tõmbas oma sigarit ja silmitses lage. „Ma ei ole Londonis iseäranis tuntud, sest olen provintsielanik, kuid mulle on räägitud, et siin kohte on, kus võib meest leida, kes kümnenaelalise rahatähe eest oma vanaema läbi peksaks. Ma isiklikult ei poolda vägivalda, sest see on võõras mu iseloomule. Kuid võiks ikkagi inimesi leida, et Ameryt kohutada —, see on see sõna — kohutada.“

Kell oli neli, kui lõunaseltskond lahkus ja Ralf üksi trepist alla sammus. Esikus silmas ta tüsedat, sõbralikku härrat, kellele teener

kasukat selga aitas. Algul ei suutnud ta oma silmi uskuda, kuid nägi, läbi ukse vaadates, kuis tore sõiduk hääletult ette sõitis, teener välja astus ja ukse avas.

„Tuppervill,“ tervitas Ralf teda, „ma ei oleks arvanud teid niisuguses Londoni kõrvalises kohas leida!“

Mr. Tuppervill, Stebbingi panga omanik, pöördus pikkamisi. Iga ta liigutus oli ettevaatlik, läbi mõeldud, ja ta ümmargused sinised silmad särasid rõõmus, kui teise ära tundis.

„Minu armas doktor,“ pomises ta, „see on aga imelik — äärmiselt imelik! Ebaharilik koht Stebbingi panga esitajale — väga ebaharilik paik?“

Londoni citys oli Stebbingi pank väga tuntud. See oli üks erapankade jäänustest, mis olid tekkinud 18. aastasaja algul, täna veel ainult tähtsusetu äri tegi, mille abitarvitajad siiski ainult inimestest esimestest ringidest seisis. Stebbingi pank oli hoidnud oma rippumatuse suurtest pankadest, tänu kuulsusele, mis ta asutaja oli muretsenud. Vähe aega peale panga asutamist oli ta vangimajja läinud, sest oli keeldunud kohtule raamatute ettenäitamist, mis muidu üht ta abitarvitajatest oleks koormanud süüga. Juba mitmed põlvned läbi pidasid kõlavate nimedega inimesed arveid Stebbingi pangas, mis isegi nende erasekretääridele ei olnud teada. Sest isegi inimestel suurte nimedega on äri-asju, mis soovivad saladuses hoida, ja Stebbingi pank oli armastud oma vaikimise pärast.

Mr. Tuppervill, nüüdne omanik, armastas öelda, et tal ametnike ei olnud, kes alla viiskümmend aastat vana olid, ehk ta ise küll üle kolmekümneviie alles oli. Ta oli tüse, näis veel õige noor, tal oli suur nägu, paksu kahekordse lõuaga ja äärmiselt lihavad käed.

„Olen loobunud suurtest lõunaainetest,“ tähendas ta, taskust hulga hõberaha võttes ja sealt sixpence tüki välja otsides, mille ta rahuldamatule garderoobiteenijale heatahtliku naeratusega andis. „Kuid mõned minu abitarvitajatest on sübariidid. Teile on vist küll teada, et sübariidid Sybarise linna elanikud olid, vanas Kreekamaal, kes andusid lõbusale ja toredale elule.“

Ta ütles seda toonil, kui kuulutaks ta ennetuudmatut saladust. See nõrkus, jagada informatsioone, oli üks ta iseloomuomadustest ja üheksal juhtumusel kümnest andis ta informatsioone ärimeestele, kelledega ta kokku puutus.

Ka Ralfil oli konto Stebbingi pangas, ja

ta võis uhkustada teatud viisil sõprusega pangaomanikuga, sest olid mõlemad ühe klubi liikmed. Mis Ralfi pangaomanikus ei meeldinud, oli ta huvi arstirohtude vastu, mis teda ikka kohmetusse ajas, sest oli oma endise kutse nii hästi kui unustanud.

Tüse mees ohkas sügavasti, kuna ta oma kindad kätte tõmbas.

„Klaas piima ja mõned piskviidid on minu harilik lõuna, ja pean hirmuvärinaga selle peale mõtlema, milline mõju oleks humrimayonnaisel minu peale. Meil ei ole vist ühine tee?“

Ralf läks temaga sõidukini.

„Ei, meil ei ole ühine tee, kuid homme või ühehommene olen ma teie naabruses.“

Mr. Tuppervill väristas end.

„Tunnen teile kaasa,“ sõnas ta. „Cityl puudub esteetlikkus — midagi, mis . . .“

Ta vaikis äkitselt, vaatas elava kõnnitee poole ja ta rasvane lõug rippus jõuetult alla.

„Meie uulitsate rahvusvahelik väljanägemine huvitab mind ikka väga.“

Ralf järgnes ta pilgule ja nägi kõnnitee ääres väikest, nõrka meest seisvat, kes kandis halli viltkübarat ja kollaseid kindaid. Samal silmapilgul pöördus ta.

„Hiinlane!“ sõnas Hallam üllatult.

„Hiinlane,“ tähendas teine rahulikult, „teatud Feng Ho, major Amery kaitsja ja usaldusmees, päris ebaharilik härra.“

Ennem kui Ralf oma üllatusest toibuda ja küsida jõudis, mis pangaomanik teadis Paul Amery üle, oli auto juba liikumas ja sõitis Old Broad streeti sihis.

Hiinlane vaatas Ralf Hallamile otsustavalt otsa, ei teinud siiski katset läheneda talle. Kui Ralf oma sammud aga ta poole pööras, ruttas ta kiirelt minema ja oli pea kadunud ta pilkude eest.

Feng Ho, Amery mees! See oli esimene kord, et Ralf oli kuulnud hiinlasest, ja tahtis teda lähemalt silmitseda. Kui kõik, mis ta täna kuulis, tõsi oli . . .

Kuid Feng Ho oli kadunud, ja Ralf tuletas meele, et ta lubanud oli oma naist külastada. Tahtis Herbert Mansioni uulitsal parajasti taksot välja maksta, kui silmas teist taksot, mis kauguses seisma oli jäänud. Mees astus välja. See oli Feng Ho!

Ralf ei kõhklenud, vaid läks kohe teise auto poole, kus hiinlane teda ilmetsa näol ootas.

„Tahaksin kord teiega kõneleda, armas sõber!“ Feng Ho noogutas pead.

„Tulles veerand tunni eest Fornosest välja, seisite teie kõnniteel ja uurisite mind nähta-

vasti. Nüüd olete mulle siia järgnenud. Mis on lahti?“

Feng Ho hirmus hirvitus ilmus ta näole.

„Mis peab lahti olema? Midagi ei ole lahti!“ vastas ta rahulikult.

„Ma tulin täna korraks siia, ja homme olen ma võib olla just vastupidises sihis.“

„Kuhu teie tahate minna?“ küsis Ralf pahaselt.

Feng Ho kehtas õlasi.

„See ei kõla nagu vana, hea inglise viisakus!“ sõnas ta. „Seal on politseinik,“ jatkas ta, peaga läheneva ametniku poole tähendades.

„Tooge ta siia ja öelge talle: „Võtke ta kaasa ja pistke ta jääkongil! Tähepanelul Ta nimi on Feng Ho, on teaduste üliõpilane ja jälgib mind!“ Härra Hallam, teie ei või Londonis kuhugile minna, ilma et keegi teid ei jälgiks.“

„Miks jälgite teie mind?“ küsis Hallam, tähepanelumata jättes teise sõnad.

Jälle kehtas väike mees õlasi.

„Olen teaduste üliõpilane ja tunnen huvi kõigi iseäralikkude asjade vastu. Minu eriala on kuritegevus, ja ma ei lähe üksi heal meelel kohtu ega kuule, kuis süüalused ette tuuakse ja nad oma lugusi jutustavad, vaid tahaksin ka näha, kuis kuritöö korda saadetakse. Haiglane omadus, mr. Hallam, kuid teie kui arst peaksite seda mõistma.“

„Millist kuritegu ootate teie siin nägema?“ küsis Hallam, teda tähepanelikult silmitsedes.

„Mõrtsukatööd!“ oli üllatav vastus.

„Mõrtsukatööd?“ Ralf imetles, kas mees ei naljata, kuid ta liikumata näol ei olnud naeratuset varjugi.

„Mõrtsukatööl!“ kordas Feng Ho säraval näol. „Mina olen sealjuures kui Soyoka teid surmab, et teada saada geniaalseid abinõusi. On võimalik, et ta eelajalooliku Tarni või elava miss Marlove surmab, kuid teie näete, et ta päris kindlasti teie tapab.“

12

Silmapilguks valdas Ralfi paanikataoline hirm. Mehe rahulik häälekõla mõjus kui külm veejuga. Ta võitles ägedalt tunde vastu, mis teda näis vallutavat, ja viimaks leidis ta jälle sõnu.

„Ma mõistan!“ surus ta läbi hammaste. „Pean ma seda mõistma Soyoka hoiatusena? Teie võite Soyokale teatada — et, kui ta siin midagi ette võtab, temaga midagi juhtuda võiks. Teie saate minust aru? Ja järgmine kord, kui teid jälle sealjuures taban, et jälgite mind varjuna, saate jalahoobi. On see teile selge, härra teaduste üliõpilane?“

Feng Ho hirvitas.

„Saada jalahoopi, ei ole uus kogemus mulle, õpetud härra, sest olles vaene hiinlasepoiss, tallasid paljud inimesed mind. Kuid nüüd, kus ma mees olen, on see teisiti, ja inimesed, kes mind puudutavad, kaotavad oma varvad — niil“

Kiirem, kui silm võis pilgutada, oli ta alla kummardanud. Läikis teras, ja noatera, mis nõiduskombel ta kätte oli ilmunud, teritas teele otse valge joone, mis ainult tolli kõige väiksema osa võrra Hallami saapaninast puudu jäi. Juba seisis ta jälle sirgelt, nuga oli kadunud ja ta oli jälle oma endine viisakalt hirvitav ise, kui Ralf surutud karjatusega tagasi astus.

„Liig suurel kiirusel on sageli optiline pettus tagajärjeks,“ sõnas Feng Ho rahuldavalt. „Kui kergelt võiks arst, kes jalahoopet jagab, muutuda „kadunuks“ ja saada pärgasid ja muid ilusaid asju oma kehall“

Kui ära tundes siis oma edaspidise seletuse kasutuse, pöördus ta üllatud autojuhi poole, teatas talle sõidusihi, ja astus kärmelt sõidukisse. Ennem kui Ralf jõudis end koguda oma üllatusest, oli Feng Ho juba teel.

Lou ei olnud kodus. Ei olnud tema tugevaks pooleks kokkurääkimisi pidada. Väljendades tugeva sajatusega oma pahameelt, läks ta Maida Vale, et otsida sõidukit. Vaevast oli ta koju jõudnud, kui naine talle helistas. Ta oli sisseoste teinud, sest ootas õhtuks oma külalist.

„Oleksin võinud jätta seda jooksmist, sest praegu helistas ta mulle ja ütles, et ta täna õhtul ei saa tulla, sest peab kodus töötama.“

„Sa olid Amery juures?“ küsis Ralf, märgates teravat kõla ta hääles.

„Jah, ma nägin seda sigal Tead sa, mis ta julges mulle öelda?“

Ralfi silmakulmud tõusid, ja ta naeratas oma ette.

„Võid sa seda arvata?“ küsis mrs. Hallam kannatamatult.

„Oletan, et ta sinu õnnetut harjumust, omandada võõrast vara, on nimetanud,“ väljendas Ralf jahedalt. „Lou, kord valmistab sinu intelligent kleptomaania sulle suuri pahandusi. Olen kuulnud kaudseid tähendusi, mis sinu viibimise Indias ühendusse viisid liikuva vara kadumisega. Sa olid eesel, Loul Sul on küllalt raha elamiseks ega vaja anduda oma nõrkusele. Igakord kui ma ajalehte vaatan, ja pealkirja „poevaras kohtu ees“ näen, hirmun ma.“

„Sa ei pruugi sugugi kartal“ vastas naine lühidalt. „Ja kui sa mõtled, et soovin neiu ehteid omandada, ei pruugi sa teda minu juure saata.“

„Tal ei ole midagi, mida võiks varastada,“ tähendas Ralf jahedalt. „Mis ütles Amery veel?“

„Muud midagi,“ hüüdis mrs. Hallam apaaraati, „enestest mõista teab ta, et olen sinu naine. Ei ole otstarbet salata seda. Mina ei ole seda talle öelnud.“

„Kust peaks ta seda siis teadma, kui sa end ise ära ei ole annud?“

„Ma ütlen sulle, et ei ole seda öelnud talle! Ta teadis ise. Ta laseb Herbert Mansioni silmas pidada vist, sest nimetas täpselt minuti, mil sina korterist olid lahkunud. See tuletab mulle meele,“ sõnas ta muutunud häälel, „eile õhtul, kui ma teatris olin, käis sisse-murdja minu juures.“

„Sissemurdja?“ kordas mees. „Puudub sul midagi?“

„Ei, see ongi just see omapärasus. Minu ehtekast oli lahti, kuid kõik oli alal. Maja-valitseja usub, et sissemurdja segatud sai. Ka olen ma kindel, et ta mu kirjutuslaua läbi on otsinud, sest mäletan hästi et mul väike raamatuke aadressidega paberite virnal oli ja täna leidsin raamatukese paberite alt.“

Tekkis pikk vaikus. Ralf mõtles kaua järele. Oli see seletus Feng Ho viibimisele Herbert Mansioni läheduses? Jälgis ta mrs. Hallami samuti kui ta meest, ja pühendas oma vaba aja, et lähemalt läbi otsida ta varandust?

„Oled sa politseile teadustanud?“ küsis ta.

„Ei, sel pole otstarbet,“ vastas mrs. Hallam. Siis jatkas ta kannatamatult. „Millal tuleb siis see tüdruk? Ta näib pisut tagasihoidlik olevat!“

„Ma teatan sulle,“ vastas dr. Hallam ja riputas toru üles.

Paul Amery oli uue tähenduse omanud.

13.

Oleks ebaloomulik olnud, kui Elsa Marlove ei oleks kannud endas ideaalmehe pilti. Sel ei olnud kindlat nägu, kindlat kogu ega vorme, vaid ainult iseloom ja hea ülespidamine. Elsa ideaalmees ei jaganud neiu-dele käskusi, kui oleks need masinad; ta ei lükkanud viisakat „tere hommikut“ tagasi, ei näitanud tusast nägu, ei dikteerinud lõpmatuid kirje ega saatnud ka kõige alama ametniku lühikese peanoogutusega välja. Kuis ta nägu ka välja nägi, iialgi ei moonutunud see pilkavast naeratusest.

Hommikul varaeine ajal oli mr. Tarn teinud lühikese märkuse kõneluse üle mõne päeva eest, kuid õnnekombel ei olnud ta jutuainet enam puudutanud. Ta pidi lahkuma mr. Tarnist, see oli kindel, kuid see ei ole

kuigi raske. Kauaaegset ühendust ei võinud nii kergelt katkestada. Ja siiski, mida enam ta mõtles mrs. Trane Hallami ettepaneku peale, kuigi see ainult möödaminev abinõu pidi olema, seda vähem sobis talle see asi.

Enne lõunavaheaega hüüdis Amery ta sisse ja ütles talle eeskirjad ette, mis tulid tähele panna, kui talle helistati ta äraolekul. Elsa märkas oma naiseliku tähelepanuga, et Ameryl uus hall ülikond oli, ja uskus et hele riietus talle hästi sobis, ehk küll ta nägu selle läbi veel eemaltõukavam välja nägi. Lõpetades diktaadi nõjatus Amery toolile tagasi, ja ta silmad rändasid akna juure. Ei olnud ta halvem harjumus rääkida neiuiga, ilma et talle otsa oleks vaadanud.

„On teil tuttavaid Shanghais?“ küsis ta.

„Minul, major Amery? Ei,“ vastas neiu, üllatud küsimusest.

„Imeline koht — täis skandaale. Oletan, et olete kuulnud üksikuid katkendeid sellest lobast?“

„Ei, ma tean et on olemas ainult Shanghai, ja enesest mõista on meil kirjasi meie agentidel seal; kuid ma ei ole midagi kuulnud skandaalist ja juttudest. Kuid kelle üle siis?“ küsis neiu väljakutsuvalt.

„Enamjaolt minu üle!“ vastas Amery.

Loomulik uudishimu valdas teda. Milline skandaal võis liigutada seda ebainimlikku meest? Ja siiski pidi tal mõni inimlik külg olema.

„Shanghai on imeline paik. Teate teie, miks röövlid sinise rongi kinni pidasid? Küll vist mitte.“

Idamaa värv ja saladus sisaldasid selles lühikeses küsimuses. Ta mäletas lugenud olevat, kuid röövlid rongi teelt olid juhtinud, reisijad röövinud ja neid siis lunastusraha väljapressimiseks kinni pidasid. Tal oli nüüd kahju, et ei olnud artiklile enam tähelepanu kinkinud.

Ta oli eksinud kui ootas, et Amery mälestust värskendaks.

„Shanghais võib palju raha teenida — ausalt ja teisel viisil ja kombel,“ jatkas ta, „enamjaolt aga teisel viisil ja kombel. See on kõik!“

Kui neiu nobedad sõrmed üle kirjutusmasina tõttasid, mõtles ta, millist rahateenimise meetodi jube mees küll enam pooldas, ja ta arvas, et Amery mitte iseäranis täpne ei olnud selles suhtes, sest silmapilkselt näis ta peategevus olevat rikkuste korjamine.

Mõne nädala eest oli ta alganud kokkühoidmissüsteemiga. Liigsed ametnikud olid

tagandud teenistusest, iga elektrinupu üle olid uued trükitud määrused ilmunud. Ta oli omale harjumuseks teinud ootamatult äri-ruumidesse ilmuda, kus mitme rea kõrgete kirjutuspultide ees seisis ametnikud, ja nende külaskäikude tagajärjeks olid mitmed tagandamised. Kord nägi ta punastuvat ja ärevuses neitut ja oli kohe leidnud selle põhjuse. Ta oli just tulnud väikesest bürooruumist ja, sõna lausumata neiuale, oli Amery büroosse läinud ja keskealise ametniku näpunäitega oma juure kutsunud.

„Teie olete püüdnud neitut suudelda, nagu mulle näib?“ küsis ta.

„Kui ta seda ütleb, valetab ta,“ algas osakonna juht.

„Mina ütlen seda,“ rõhutas jube Amery. „Minge kassapidaja juure ja nõudke oma palk tänaseni! Teie olete tagandud!“

Sellele loole järgnesid kirjad advokaatidele, ja Elsa oli nii mõnegi terava vastuse kirjutanud. Kord kui neiu kirja oma endise kaasametniku advokaadilt chefi juure viis, tuli see asi kõne alla, ja ta julges paar sõna lausuda mehe heaks.

„Mr. Sturl oli kümme aastat äris,“ sõnas ta. „Ta on abielus mees, perekonnaga. Kas teie ei arva, et olite liig karm tema vastu?“

Silmapilguks läbistas Amery teda oma kivise pilguga, siis tähendas ta: „Ma ei vaja nõuandjat.“

Neiu oli nii äritud, et oleks oma kiirkirjaraamatu talle järel võinud visata.

See oli äris ettevõetud vahetusele isoleerimustav, et mr. Tarnilt ametnikkude tagandamise üle ei küsitudki nõu. Veel iseäralikum oli, et mr. Tarn nii väga oli süvenenud oma mõtetesse, et seda hoolimatust tagasi oleks tõrjunud.

Elsa kohtas teda, kui lõunavaheajal ärist lahkus. Oli täiesti ebaharilik, et Tarn enne õhtut büroost lahkus. Peaaegu oleks neiu küsinud, mis tal kavatsusel on. Jättis selle siiski tegemata, ehk ta küll toorem kui Amery ei võinud olla. Üks oli talle selgeks saanud: Ta pidi majast esimesel soodsal võimalusel lahkuma. Mees käis talle nii närvidele, et vihkas isegi ta kogu.

Mr. Tarn oleks rõõmus olnud, kui tal kindlad vaated oleksid olnud, kuid ta vaim oli nagu tuulispask. Ühe plaani teise järele mõtles ta omale välja et selle kohe jälle kõrvale heita, ja ei näinud talle muud soodsamat väljavaadet olevat, kui rahu kauge farmis võõralmaal, ja vaimurahu troost, mis toob unustust.

(järgneb).

Stepi laul.

H. Unger.

Ivan Fedrovitch ajas end üles oma lumeasemelt, haaras külmastkangenud kätega otsaesisele, kui tahaks ta varjata otsivaid silmi sõrmedega. Oli ta kahekümneaastase vangisoleku järele viimaks ometi julgust leidnud põgeneda, et nüüd siin õudses üksilduses kärvata nagu koer!

seda isegi, sest ta kindel tahtmine oli talle jäänud, mis ei tunnud hädaohtusid ja julges kõik.

Mõne päeva eest olid nad talle naerdes teatanud, et tal enam kojupääsemise lootust ei ole. Saja armusaaja hulka, kes jälle koju pääsesid, ei olnud nad teda kirja pan-

Riigivanema külaskäik Rootsi.

Kuningas sõidab sõidukutteril „Vasarrden“ Riigivanemat tooma „Lennukilt“.

Ivan Fedrovitsh oli veel noor olnud, kui teda äkitselt vangistati, vaevalt kahekümne aastane. Ta ei olnud iial teada saada tohtinud, kes teda mõnes kuritöös oli kahtlustanud, ja mis ta õieti oli korda saatnud. Ükskõikselt nagu tuhanded enne ja pärast teda oli ta kannud oma saatust. Kord pidi ju ikkagi päev tulema, mil ta vabastati väljasaatmisest Siberi. Kord . . .

Kivimurdudes, kus ta töötama pidi, oli ta vanaks meheks muutunud, kuid ei teadnud

nud, olid teda isegi veel pilganud, sellepärast et ta oli nutnud.

Ta oli ju süütu, ja tahtis koju. Tal oli ema, kes tema pärast piinles, ja kes juba väga vana pidi olema. Ja tükk põllumaad oli tal, see ootas kordaseadmist.

Ainult koju tahtis, viimaks ometi välja üksildusest, oma ema jälle näha, ta silmad kinni suruda, kui ta uinuda tahtis. Ja sellest ajast ei olnud ta enam vabanenud sellest soovist.

Ühel päeval oli Ivan Fedrovitsh kuulatanud kasakate juttu, kes ootasid posti Verchojanskist, mis Sredny Kolymskis vastu pidi võetama. Sinna võis jõuda ainult mõne päevaga, saaniga. Ivan mõtles, see võib ka jalgsi sündida, kui ainult püsivust on. Ja nii julges ta põgeneda, peale selle kui oli varastanud soldatitelt tubakat, teed ja mõned leivad.

Viis päeva ja ööd oli ta ristlenud lagedal väljal, edasi kobades nagu loom ja ainult mõteldes oma päästmise peale. Vajas ta und, kaevas end lumehange ja magas põlvili, hoides nuga hammaste vahel, et cemale tõrjuda näljaseid röövloome. Ja kui inimloomad peaksid tulema . . . !

Elavalt ta tagasi ei pööra. Lasku nad ta maha või piinaku surmani. Parema see kui pikaldane surm. See mõte tegi ta tugevaks.

Oli ta ehk eksinud?

Kindlasti mitte. Kas ei olnud läinud ööl postisaan kaugelt takt mööda liuglenud nagu vari? Ei võinud eksitust olla. Ta oli veel leidnud kergetid jälgi, mis jäine stepituul ei olnud kustutanud. Ja ta vaarus edasi.

Kuis olid kasakad öelnud? Mõne päevaga? . . .

Põgenejale näis aeg igavikuna, seitsaadik kui ta oma sunnitöö paigast oli lahkunud. Ja ta eesmärk oli ju ainult järgmine agul steppis, Sredny Kolymsk.

Ivan Fedrovitsh näris viimast leivatükki, mis jääkövaks oli külmanud. Ükskord veel tahtis ta vabaneda lõikavast näljast, siis võis tulla, mis ta muuta ei võinud. Ta ajas end püsti ja otsis silmapiiri läbi. Kas ei tõuseks seal mäed kahvatu taeva vastu nagu hiigelvarjud? Ja see sädelev joon? . . . Ta mälestuses ärkas pilt, mis ta kahekümne aasta eest oli näinud, kui teda Siberi viidi. Kiirelt tuikus ta edasi. Hirm, veel öö veeta stepiüksilduses, kaitsta end näljaste huntide vastu, istus äkitselt ta turjal,

Ohtuvidevikul oli ta Kolymskisse jõudnud. Madalad jurtad palistasid laia uulitsat. Seal olid inimesed, kes edasi-tagasi käisid, kuhu nad aga tahtsid! Et niisugust toredust üldse veel olil Aralt nagu röövloom varjas ta end ja luuras, kus talle päästmist võis paista.

Seal oli postimaja, avatud ukse ees rüsesid inimesed nahkpaunadega laaditud saanide ümber, millede ette põdrad olid rakenud. Häälte kõmin. Saani kellade lõbus helin. Post! Oli tõesti veel olemas hää saatus, mis teda kodupaika pidi viima? See ei võinud teisiti olla. Need olid köidetud postikotid, mis jakuut veel kord järele vaatas. Verhojanski post pidi oma pikka hädaoht-

likku teed tagasi sõitma. Ivan Fedrovitsh mõtles mõne silmapilgu.

Kui ta kutsari palus, et see teda kaasa võtaks? Ei, see ei läinud, siin tundis üks teist. Teda võidaks ainult tabada ja hiljem kasakatele jälle välja anda. Ta riietus andis ta ära, see pidi juba sündima

Ja nii jäi ainult üks pääsetee, et ta ootas posti teisel pool küla ja vargsi saani hüppas. Nagu tagaaetud jooksis ta edasi. Lumehelbed hõljusid alla ja varjasid põgeneja. Hingetult laskus Ivan Fedrovitsh uulitsa kõrvale lumemassidele ja kuulatas. Vahetevahel kostis mõni hää tuulest kantud ta poole. Kestis veel mõni tund, enne kui post välja sõitis.

Seal oli jälle jõe hirm vangil, et ta eksinud. Kui siiski veel mõni teine tee oli olemas, mille posti juht oli valinud? Ivan Fedrovitsh värises, ja nälg piinas teda uuesti. Lumi takistas kaugemale näha, kuid mehe meeled olid metsikuses eriliselt teritud. Kas ei lähenenud seal kellade helin? Kindlasti Viimaste jurtade vahel kerkisid hõljuvad varjud.

Põdrad galoppis. Jakuuti hüüd lõikas teravalt läbi talveöö vaikuse.

Ivan Fedrovitsh küürutas hüppevalmis — Ja veri tõusis ta otsaesise soontesse, kui tahaks need lõhki pingutada.

Esimene saan . . . Hääletult liugles see mööda. Teine ja kolmas. Ivan hüppas üles. Neljandal saanil istus teine juht. Oli see teda näinud? Kohe. Nüüd tuli otsustada. Viimase saani põdrad hirmusid ja hüppasid kergelt kõrvale, nii et saani jalased silmapilguks pinna kaotasid. Ühe hüppega oli Ivan Fedrovitsh seal ja haaras saanipuust kinni, lasi end lohistada järele, kuni ta jalgadega toe oli leidnud. Rippudes ühe käega, teisega nuga tarvitades et lõhestada pargitud nahast saanikatuse, töötas ta, nii et higi jämedates pärlites ta määrdinud otsaesisele ilmus, et seal jääpisarateks tarretuda. Ja siis puged ta läbi augu sisse, et laskuda hallitanud heintele. Nagu unenägu oli see kõik. Veel viimane pilk välja. Öö põimis sädeleva pimeduse miljonites helbetes hääletult liugleva sõiduki ümber ja varjas steppi, mille läbistasid põdrad jooksul. Ivan Fedrovitsh oli pikkamisi harjund pimedusega. Ta kobas ringi. Ta ees kuhjusid kotid. Ta lõikas nad lahti. Sisaldasid toidumooni mõlemi jakuuti jaoks, liha ja piima jäätanud olukorras ja jäätanud kalu. Ahnelt neelas põgeneja kallist vara, nii et see sulamata ja raskelt teda rõhus. Ja siis uinus ta väsimusest.

Mitme tunni järele ärkas ta, hirmunud püssi paugust. Ettevaatlikult vaatas ta välja. Lumesadu oli lõppenud, ja stepi öö tuikus kahvatult hommikule vastu. Kihutava saani kõrval jooksid hundid salgana. Nende nahad aurasid levitasid hingelämmatavat auru. Üks jakuutidest oli ühe röövloomaa maha sirutanud, mispeale neli maha jäid ja oma langedud seltsilise kallale tormasid, kuna teised head saaki ei tahtnud käest lasta. Põdrad lendasid nooltena rõhuvast kartuses ja sirutasid külmast tardunud kaelad kaugele välja. Ivan Fedrovitsh oli röövelajatele nii lähedal, et oleks võinud neid käega riivata. Ta naeris, tundis neid kohutava üksilduse seltsiliselt.

Jääkõrb näis otsatu. Siin ja seal mõni tuulest sasiatud määnd. Siis jälle tundra alad madalate küngastega, üksilduse vahtidega.

Ivan Fedrovitsh ei märkanud midagi. Ta istus küürus ja arutas, mis ta algama pidi. Kas ei puhkanud jakuutid sugugi. Ja mis siis, kui nad teda leidsid? Tunnevad nad kaastunnet temaga?

Surmakaristus ähvardas seda, kes põgenenud vangi aitas edasi! Nii siis pidi ta neis oma vaenlasi nägema. Ja häda, kui nad ta poolt ei olnud! Tal oli ju jõudul!

Kuid Ivan Fedrovitsh kartis silmapilku, mil juhivad seisatavad.

Põdrad kihutasid edasi, kui ei tunneks nad halastust ja oleksid masinad. Tõusis udu ja ehitas üles müürid.

Äkitselt peatus. Loomad langesid sammu. Seisatasid pikkamisi. Ivan Fedrovitsh oli valvel. Ais oli murdunud, Mõlemad juhivad pidasid nõu üksteisega. Siis heideti loomadele sammalt ette, peale seda kui nad kergelt rakkest olid vabastud.

Nüüd peavad nad iga silmapilk tulema, mõtles Ivan Fedrovitsh. Külma ettevaatus sundis talle roostetanud noa külmanud sõrmede vahele. Kuid mõlemad ei mõtelnudki veel söögi peale, nad tahtsid edasi. Asetasid murdunud aisa uue, kaasavõetuga. Siis võttis üks meestest kirve ja kadus udu müüri taha, et puid lõhkuda. Ivan pani kõik täpsalt tähele. Paigaljäaja luusis pikkamisi ümber saanide ja lähenes varustusaanile. Vang ei liigutanud end. Lühike hüüd andis talle teada et juht oli märkanud auku saani kattes. Ta näis rahustuvat ja mõtles küll, et hundid võisid selle teinud olla. Kui ta aga saani sisemusse ronis, puudutas ta kobav käsi vangi.

„Kes on seal?“

Kaks silmapaari välkusid üksteisele vastu ja Ivan pidi mõtlema huntide silmade peale.

Ei, sellelt mehelt ei võinud ta abi loota. Selle peale vaatamata vastas ta:

„Vaene põgeneja. Võta mind kaasa, vend!“ Jakuut nägi, et kottide vahele surutu vaevalt vastu sai hakata. Ja seal naeris ta, ta nagu tõmbus laia irvitusele. Vist ei olnud see esimene kord, et ta Siberi vangi oma sõidukil kohtas. Ja kobades läks ta käsi püstoli juure.

Ivan Fedrovitsh oli kohe aru saanud seisukorrast. Ta pidi tegutsema, ennem kui võis tulla abi. Tabama nad teda ei pidanud! Äkilise hüppega viskas ta end ette. Pauk kõlas tihedalt ta kõrvast mööda. Siis aga oli ta juba kinni haaranud jakuuti kõrist ja pigistas seda end kadunuks uskuja meeleheitel. Kuni juht röginal maha langes.

Ivan Fedrovitsh ärkas alles mõistusele, mis ta teinud oli, kui tapetu ta ees lamas.

Ei, seda ei olnud ta tahtnud. Seda mitte. Ta oli tahtnud endale ainult pääsemist kindlustada. Ta ei olnud iialgi midagi kurja teinud. Kuid oli liig hilja, Ivan Fedrovitsh võttis teise käest revolvri ja kuulatas kas teine ehk paugu peale tagasi ei tulnud. Kõik jäi vaikseks. Pidi ta ehk teisega ka võitlusse astuma? Ei. Kiirelt vabastas ta surnu riie-dest, tõmbas selle laia kuklanka omale üle, pani hundinahast püksid ja karused sukad jalga ja aetas raske mütsi oma palja peale. Siis vabastas ta toidukoti saanilt ja viskas selle jakuuti kõrvale, et tagasi tulija nälga ei sureks. Nii. Seal lamas piip. Kiirelt toppis selle ja süütas põlema. See oli veel tuntud mõnu.

Põdrad ootasid. Korraldas rakendust. Nagaika vuhises. Esimene saan liikus. Kui Ivan Fedrovitsh oma kohalt veel kord tagasi pöördus, nägi ta, et teised saanid galopis järgnesid. Võitluse vaatekoht oli juba kadunud tihedasse udusse.

Kas ta ei unistanud? Ta oli isand loomade üle, kes kindlalt oma teed leidsid, ta juhtis vene posti lääne. Tema, kes praegu inimese tapnud, inimese, et pääseda koju?

Ja mis siis? Mis siis? Ta ei lasknud läheneda uusi kartusi. Ainult edasi nüüd! Ta teadis kodus vana emakese, kes teda küll ammu juba surnud arvas olevat. Ja kaugel idas töötasid ta seltsilised valjus korras kivi-murdudes. Mõtlesid võib olla tema peale ja kadestasid teda ta julguse pärast. Ivan Fedrovitsh naeris ja kihutas taga loome. Kas ei olnud ta nüüd vaba? Kas ei võinud ta oma sõidukit juhtida, kuhu tahtis? Ta oli ju süütult kannataja, kes teed otsis koju.

Kui kaua võis see veel kesta, kuni ta jälle inimeste sekka pääsis? Tol korral,

Riigivanema külaskäik Rootsi.
Riigivanem kuulab, Rootsi kuninga saatel, Stokholmi linnavalitsuse
abiesimehe Guhlin Dannfeldi tervitust.

kahekümne aasta eest, oli see nädalaid kestnud, et jõuda Siberi. Kümnetuhat kilomeetrit võis praegu Moskva olla.

Hall päev läks õhtuks. Ja jälle langes lund. See kattis kõik tee jäljed. Põdrad väsisid. Ivan Fedrovitsh pidi nad peatama. Ta andis neile toitu. Neid lahti rakendada ta ei julenud, sest kartus, et teda veel taga aetakse, seisis ta turjal. Ivan Fedrovitsh ei teinud tuld, et huntisid mitte ligi meelitada. Jälle sõi ta külmanud liha, ilma üles sulatamata, ja jõi pudeli konjakit, mille leidis juhi saanis. See soojendas mõnusalt.

Ja edasi! Huntide ring lähenes enam ja hirmutas põtre. Ta ei kannatanud enam üksildast vaikust. Tõrkuvalt kuulasid põdrad sõna, ja sõit läks edasi.

Kahe päevaga pidid nad järgmises agulis olema, selle nimi oli äkitselt ta mälestuses ärkanud. Tol korral olid nad seal öö veetnud. Kureliach oli ta nimi. Seal ei tuntud teda. Kui ta end postijuhiks nimetas, antaks talle uued loomad, ja ta võis edasi sõita. See oli nüüd ta ainuke mõte.

Jäine tuul möllas sõidukite ümber ja jäätas silmad ja suu. Ivan kaitses end asjata selle vastu. Ka tihe karusnahk ei hoidnud külma tagasi. Hundid olid jälle ähvardavasse lähedusse tulnud ja hulusid põtrade kõrval ja hirmutasid neid alalõpmata. Ivan ei julenud kasutada revolvril, kartusest, raisata väheseid kuulisid. Kasutas sellepärast jälle nagaikat.

Kuid näljased loomad ei olnud see kõige halvem. Piinavam oli jõe hirm, mis teda näris. Ivan Fedrovitsh püüdis unustada sündmust. Asjata. Surnu tarretanud silmad jälgisid ja ähvardasid teda. Ja siis mõtles põgeneja teise mahajäetu peale, kes üksi külmas öös seisis. Vaikuses ta ümber oli äkitselt tuhat ähvardavat, hirvitavat häält tekkinud, mis ta meeli segasid. Kas ei kuulnud hobuste müdin ta ees? . . . Eksitus, vist — kasakad. Hirm rõhus teda. Ta pidi end soojendama ja uimastama. Leidis ka teise pudeli. Ja põdrad tormasid edasi nagu varjud.

Kas teda jälgiti? Seal? Ei, need olid mööda hõljuvad puud olnud.

Kas ei kõlanud 'seal? praegu pauk? Ivan Fedrovitsh hüppas oma istmelt ja pöördus pooleldi. Ta ei suutnud ära tunda, kas teised saanid veel järgnesid. Kui need kadunud olid, ei olnud tal enda ega mõlemi looma jaoks enam toitu. Ja siis tuli ikkagi see kardetud lõpp. Ta laksutas jälle piitsaga. Tormihoog tõstis saani ja paiskas selle pooleldi ümber. Ivan sundis selle jälle tasakaalu. Kui kaugel oli veel järgmine agul? Ainult kindlas kohas olla nüüd ja kaotada hirmul!

otsiti. Oldi ta jälgil! Ei olnud enam pääse- teed. Kasakad, piinajad. Kui nad teda tabavad, viiakse ta jälle Siberi tagasi. Teist korda ei julgenud ta põgeneda enam. Ja Moskva oli veel kaugel. Välja hüpata? Saanist lah- kuda ja edasi eksida tormis? Liikmed olid tal kui halvatud. Ta kobas jälle revolvri jä- rele vöö vahel. Sules silmad ja surus laske- riista. Vaevalt tundis ta valu.

Varjud tõusid talle vastu. See ei olnud pettus. Põdrad langesid sammu ja seisatasid. Ivan Fedrovitsh nägi veel inimesi oma poole

Riigivanema külaskäik Rootsi.

Riigivanem ja Kuningas marssivad Göta ihukaardi rügemendi aukompanii rivi eest mööda. Kompanii kandis vastuvõtu puhul 150 a. vanuseid karusnahast mütse.

Ta tundis äkitselt valu vasakus käes. Vaatas ringi ja nägi hiigelhundi välvuvaid silmi, kes oli hammastega kuklankasse karganud. Röövloom ei lasknud tast lahti. Seal lasi Ivan mõtlemata, kaks-kolm pauku, kuni hunt tarretanult kaasa lohistati. Ivan ei suutnud vasakut kätt tõsta.

Oli see vastukõla? Selgesti oli ta jälle pauke kuulnud? Ta kuulatas. Olid seal inimesed? Ta uuris oma revolvrit. Oli veel üks ainus kuul järele jäänud. Noaga vabastas ta looma hambad oma mantlilt. Käevars muutus jälle kergeks. Hädaoht oli möödas. Kuid paugud! Seal oli jälle kartus inimeste eest kes teda otsisid. Nagu hullumeelne karjatas ta. Ja hüüded kostsid nüüd ta juure. Teda

tulevat, tundis saani piirjooni. Siis kadus ta meelemärkus.

See oli post Jakutskist, mis talle vastu tuli. Teda hüüti ja valgustati näkku. Jakuuti ei tunnud teda. Nad tõstsid ta saanist ja asetaskid lumele.

„Vend!“

Ivan Fedrovitsh ei suutnud enam vastata. Ja veel kord: „Vend!“ Siis matsid nad ta, ja üks sõnas: „Stepp on ta röövinud.“

Nad tundsid kõik surma, mis kohutavast üksildusest omale ohvreid otsis, mis hirmuga meeli segas, et nad enam päästmist ei näinud. Nad kartsid kõik teda ja teadsid, et keegi vaevalt tast pääsis.

Härrasnaine.

Franz Werner Schmidt.

Ariah Kev ei olnud näinud vööraid tulema. Ta oli jõe ääres istunud ja õngitsenud. Kui ta koju tuli, olid need juba seal. Nad istusid laua taga, kui oleks see nende oma. Iseäranis paistis naine välja. Ta oli jalad valgetes khakipükstes välja sirutanud nagumees, ja kõneles valjusti. Kaugele kuuldus ta naer. Mees oli vaiksem. Ta puhastas oma prilli ja vaatas Ariah Kevile sõbralikult otsa. Taküsis, kas nad siin magada võivad, tema ja ta naine. Mees rääkis hästi malakki keelt. Ta lasi Ariah Kevile au osaks saada ja jutustas oma kavatsusest. Nii sai Ariah teada, et ta paadi ära oli saanud tagasi jaama. Hommikul tahtsid nad jätkata oma rännakut, tema ja ta naine, jõe mööda kunni Katakini edasi tungida. See oli õpetud mees. Ta korjas taimi. Tal olid ka toosid kaasas. Kahte kandis mees, kolmandat naine. Mees näitas talle, mis ta oli korjanud, enamjaolt lilled, tähtsuseta kraam. Ariah Kev pidas teda rumalaks. Kuid naine oli tark. Ta ei rääkinud Ariah Keviga. Vaatas talle otsa kui oleks Ariah Kev loom, vastik asi, mis õieti pihuks tallata tuleks. Ariah Kev vihkas naist. Kuid ta kummardus naise ees maani ja naeratas Ariah nägi, oli parem, kui teda hästi teenis. Ja ta ronis pingi alla ja otsis häid rakka-juuri, riisi ja pamangvilja, mille ta jagas. Jooksis kolde juure, tegi tuld ja andis väikesele Okkale tugeva jalahoobi, kui see nii ettevaatamata oli ta teele ette astuda.

Mees läks välja, et taevast lähemalt silmitseda, see oli narr, kahtlemata; kuid naine jäi istuma ja vaatas kuis Ariah Kev töötas. Ta lasi Ariah omal saapad jalast võtta, kõrged kollased saapad nahknõõridega kuni põlvini. Jalgi ei olnud Ariah sarnaseid näinud. Siis tahtis ta vett saada ja vannitas jalgu. Tõepoolest härrasnaine! Ariah Kev kummardas maani, kui palus neid oma einele.

Peale einet läks mees jälle jõe juure. Tahtis ööd kuulatada, nii ütles ta. Kui naist ei oleks olnud, Ariah Kev oleks talle näkku naernud. Mees võttis moskiitovõrgu ja instrumendi kaasa, millega ta valgust võis tekitada. Ta kadus jõe sihis. Ta kogu oli öövalgel peaaegu roheline, kui ta vastu taevast seisis.

Ariah Kev läks talle järele, sai ta kätte ja kandis ta võrku ja toosi. Vaatas pealt, kuis mees end sisse seadis. Ariah Kev oleks

meeleldi rõõmust tantsinud, kui ta tagasi läks. Ariah Kev tundis, sõbralikud vaimud olid pisut tumestanud selle valge mehe mõistust, et teha meelega Ariah Kevle. Noh ta mõistab juba tänulik olla. Homme öösel paneb ta riisi ja pamangmahla ukse ette.

Naine heitis majas puhkama. Ariah Kev jäi ukse juure lapsega. Kaugemale ta ei julgenud, sest näis, kui ajaks naine teda ka sealt minema. Kuid ta lubas seda. Ja see oli hea Ariah Kev oli oma plaani hästi läbi mõtelnud. Kui naine oli uinunud, annab ta temale puunuiaga lühikese hoobi pähe. See tegi vähe lärmi, ja naine oli selle järele kindlasti surnud. Siis võtab ta naise riided, saapad, lühidalt kõik, mis seal oli — väga ilusad asjad, millede üle järele mõtelda aga pärast küllalt aega leidus — ja heidab need maja alla. Laiba aga kannab ta põõsastikku, sinna, kus Aku varem maisi oli külvanud, ja pani oksad ja lehed peale. Kui mees tagasi tuleb, ütleb ta lihtsalt: „Naine on ära läinud, kuhu, ma ei tea.“ Naine oli nii uhke. Ei kinkinud sõnagi vaese Ariah Kevle. Tõusis ja läks. Siis läks mees ka muidugi ära. Ja kui ta ei läinud, võis edaspidi vaadata, mis teha. Ariah ei olnud sugugi mures, mis mehega sünnib. Naine oli tähtsam. Ja naise juures oli jällegi tähtis, et ta magas, hästi magas. Ariah Kev ajas sellepärast suurest hoolitsusest iga looma majast ja hakkas isegi vöörale lehitama ja laulma Akutate—Aku—Tatate—tete laulu, mis ajab eemale pahad vaimud. Kuid naine keelas selle ära. Ta saatis Ariah Kev ta nurka. Seall Magal! Lase mind rahule! See ei olnud õige, sest Ariah Kev oleks meelsamini lähedusse jäänud; kes võis teada, ehk oli vööral kerge uni. Ta ei läinud heal meelel oma nurka. Kuid kannatust pidi olema. Öö on pikk, Ariah Kev.

Ariah Kev otsustas kasutada aega ja pisut magada. Milleks asjata oodata! Need vöörad magavad halvasti. Visklevad asemel. Iga sahina juures ärkavad nad. Mõned uinuvad alles mitme tunni pärast sügavasti. Ariah Kev rullus oma nurgas kokku. Laps lamas pingi all ja norskas. Üle naise öla jooksis roheline kuukiir.

Kaks tundi hiljem ärkas Ariah Kev ja oli välja maganud. Ta tõstis pea ja vaatas vööra poole. Nurgas oli pime. Miski ei liikunud. Ariah Kev kobas puunuiaga järele ja sai selle pihku. Ta sirgus ja läks voodi poole. Kohal,

kus kuuvalgus talle pidi langema, kummar-
 dus ta. Ilma vähema sahinata jõudis ta naise
 juure. Nüüd oli ainult vaja pea asekohta
 õieti välja arvata. Ariahe kummardus ette-
 vaatlikult ja ehmus. Teisel olid silmad avat-
 tud ja vaatas talle otsa. Ariahe Kev taandus.
 Tõesti, ta oli nii rumal, või parem arg.
 Oleks ta virutanud nuiaga, oleks kõik hea
 olnud, kuid silmad takistasid seda. Uinus
 naine ei olnud midagi. Ärkvel naist kartis
 Ariahe Kev. Ta eemaldus nagu röövloom tule
 eest. Kuni ukseni läks ta. Sinna ta istus
 Sirgelt, silmad pimedusse sihitud, kus naine
 lamas. Ariahe ei näinud silmi, kuid ta teadis
 kus need olid. Talle näis kui välguksid need
 vahetevahel, see oli eksitus. Kuid Ariahe
 Kev kujutas seda omale ette. Ta ei julea-
 nud liigutada end. Istus sirgelt. Näis kui
 valvaks teda metsloom. Kui ta end liigutab,
 kargab see kallale

See oli pikk öö. Ariahe Kev kuulis öölinde
 karjuvat, palmides jõe ääres riidlesid kaks
 ahvi, iga silmapilgul raksusid oksad puudel.
 Lõpuks, kui juba esimesed pikasabalised
 sädistama hakkasid, tulid väljast sammud.
 See oli mees. Kui ta ukse avas, langes kah-
 vatu hommikvalgus sisse. Ta komistas üle
 Ariahe Kev. Naine voodis ei liigutanud end.
 Mees pidi ta äratama. Ariahe Kev nägi, et
 ta magas. Ta küsis midagi, haigutas, langes
 jälle uinakusse. Naine oli Ariahe Kev ees ma-

ganud! Ariahe Kev hammustas puunuiaga, kuni
 ta hambad nürid olid. Kuna mees oma tule
 juures istus ja kirjutas, läks ta välja ja pek-
 sis omale niikaua puunuiaga pähe, kuni ta
 maha langes ega teadnud, kus ta oli.

Kui ta jälle meelemärgusele ärkas, korral-
 dasid mõlemad võõrad end teeale. Naine
 hüüdis ta sisse, lasi teda saapad kinni nõö-
 rida.

„Anna maisil!“ käskis ta malakki keelele.

Ariahe Kev andis küpsetatud maisi ja anka-
 juuri, kõik mis tal oli.

Mees tahtis vahele rääkida, kuid naine
 tõrjus ta eemale. Ta valvas täpselt, et Ariahe
 Kev maisi kui ka ankajuured kõik toosi pani,
 kõik, raasugi järele jätmata.

Siis läksid nad. Mees eel.

Kui ta astmeist alla astus, pöördus Ariahe
 Kev poole, kes alandlikult ta ees seisis.
 Naine tõstis oma väikese piitsa ja lõi Ariahe
 Kevle näkku. Tuld ja müristamist tekitas see
 löök Ariahe Kev peas. Nõrises alla. Siis läks
 naine. Pööras Ariahe Kevle selja. Kahtlemata,
 ta põlgas Ariahe Kev't täielikult

Väljas päris mees. Ta oli kuulnud lööki.
 Küsis, mis oli juhtunud.

„Midagi iseäralikku,“ vastas naine. Nad
 kadusid jõe sihis. Ariahe Kev nägi läbi ro-
 beliste puude veel veidi ülikondade valget
 sädelevat. Aukartlikult pühkis ta oma nägu.

Tõepoolest, see oli härrasnaine!

Viimane maja.

Kuskil saetakse, hõõveldakse laudu, rahi-
 sedes taotakse naelad kirstu . . .

Inimene, täna hõiskad, naerad, ei tunne
 väsimust kehas, pole mahtigi tunda.

Elu on töö — elu nõuab tööd.

Kes langeb võitluses, kes saavutab loor-
 berid. Rühma inimene, rühma, kas roomates
 veres või kõndides palmel, kõik teed ühine-
 vad viimaks, üks lõpp on kõigil . . .

Olgu vana, olgu noor, igale viimane ase
 maa-emakese rüpe, mullasäng.

Raiutakse kuuski, saetakse laudu, hõõvel-
 dakse laaste, ruttu ja ruttu . . .

Surm kondine, koputab aknal, helistab
 kella kirikutornis. Ragisevas liivas kividel
 kõliseb labidas. Ühele kaevatakse hauda, tei-
 sele ju pillutakse kattedeks mulda . . .

Elada maa peal kitsas, hauas ruumi
 palju.

Surm hirvitab, kolistab konte. Ta väge-
 vam kõigest, ta käskija siin.

Raiutakse, saetakse, hõõveldakse laaste . . .

Enne kui sündsid, inimene, ehk ju valmis
 su viimane maja.

Grete Kurikoff.

Õudse öö varjul.

B. Hofmann.

(6. järg.)

De Groot seisis voodile nõjatult ja vaatas oma ette. „Ma ei või teie seletusega minu hüpoteesi üle täiesti nõus olla, parun Karsten. Kuid pean tähendama, et tõeolu selle heaks räägib.“

„Hm. Noh, mina selles arvamises ei ole,“ tähendas Karsten.

„Vaid?“

„Kuid sugugi. Kiirelt mõjuva raske mürgi läbi langes klaas surija käest ja purunes maas.“

Ove Karsten noogutas agaralt.

„Näete, kui peenelt väljamõeldud surnu asend oli? Kuritegija geeniusse vääriline.“

„Tahate sellega öelda — et vaatele olen?“ küsis de Groot pooleldi pahaselt, pooleldi kindlusetalt.

Samal silmapilgul tulid arst ja ülesvõtja vannitoast tagasi, arutasid veel kord lühidalt asja seisukorra üle.

„Ei tohi midagi ilmuda ajakirjanduses selle juhtumuse üle — esiotsa —“ nõudis Ove Karsten, ennem kui härrad, saadetud Assenist, lahkusid majast. „Ja teie, Assen, hoidke end valmis meie jaoks!“

„Jah, härra parun,“ vastas autojuht, nähtavalt araks muutunud.

„Usun, et see suur kelm on, kes mind läbi näeb, kuid sellest ei teadnud ta nähtavasti midagi,“ pöördus ta jälle komissari poole, kui nad üksi olid. De Groot oli istunud voodi äärel.

„Olen uudishimulik teie seletuse peale,“ sõnas ta pilkavalt.

Ove Karsten käis läbi toa, edasi-tagasi. Koera silmad, kes ukse juures lamas, jälgisid teda alatasa.

„Need on väga lihtsad, de Groot. Olete mõõtnud vahet alla rippuva käe ja põranda vahel? See on umbes 20 cm. Põrand, kuhu klaastoru kukkus, oli matiga,

mis diivani ees, kaetud. Ettevõetud katse juures võite teie näha, et niisugune väike toru ei purune neil oludel.“

„Jah, igatahes, see kõlab väga usutavalt.“

De Groot tõusis, läks ukse poole ja süütas tule, nähtavasti et Karsteni paremini näha, kuna ta paruni ette seisma jäi ja küsis:

„Kuid kuid võis klaas siis puruneda, mis?“ Ta naeratas pisut ülivalt. „Uks oli seestpoolt suletud —“

Riigivanema külaskäik Rootsi.

Kuningas ja Riigivanem sõidavad sõjaväe spaleeride vahel maaletuleku kohast linna.

Karsten vaatas üles, ta pilk tabas komissari põnevusega uurivaid silmi. Ta naeratas.

„Teil on imeline viis küsida, de Groot. Kuid laske mind pisut tagasi minna. Nimelt kohale, kus meie seisame nüüd. Olete tähele pannud klaastoru surnu kõrval?“

„Mis mürki sisaldab? Jah, muidugi. See oli purustud.“

„See on just väga imelik ja hävitab enesetapmise hüpoteesi.“

„Riivis,“ parandas Karsten.

„Hea, minupärast ka riivis. Teie teate ise, et see mürk surmavalt mõjub. Pidi surnu üles tõusnud olema ja klaastoru katki teinud? Sest, kuna see veel täidetud oli, ei võinud see sündinud olla.“

„Täiesti tabav. Ei, ärge kartke midagi. Surnu ei purustanud klaastoru. Vaid mõrtsukas on sellele peale astunud.“

„Mõrtsukas? Ja kus ta on siis teil? Kuis pääsis ta lukustud vannitoast?“

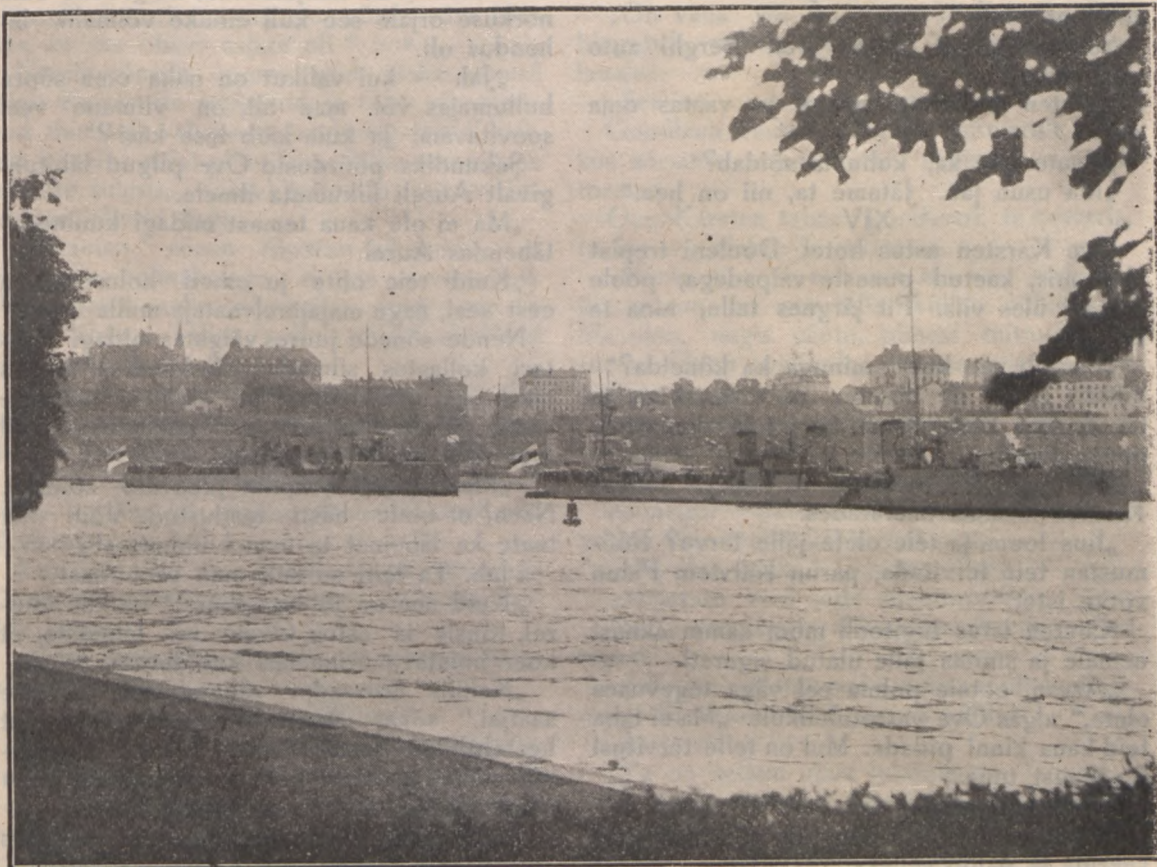
„sulgeda, ka kui võti sissepoole ette peab jääma, seda teame meie mõlemad; ette tõmmatud riiv on aga kindel tõendus, eks ole.“

De Groot oli tähepanelikumaks muutunud. „Üldiselt küll,“ tähendas ta.

„Näete seda juust siin lukus?“ küsis Karsten ja hoidis suurekstegeva klaasi selle kohal.

„Jah, inimjuuks,“ kinnitas komissar. „Kuid see ei ole just iseäralik, et vannitoa ukse lukku inimjuuks on sattunud.“

„Sugugi mitte. Kuid see on jaavanaise

„Lennuk“ ja „Vambola“ Stokholmis.

„Ta pääsis ennem välja, kui see suleti.“

„Noh, ja et klaastoru alles siis võis katki minna, kui naine juba surnud oli, kes oli siis teie arvamise järele toaukse riivi pannud.“

„Mõrtsukas. Olete silmitsenud välja saetud lukku?“

„Jah, see oli täiesti korras.“

Ove Karsten läks akna juure, tõi puutüki milles lukk ja riiv oli, ja hoidis seda lambi all.

„Lukk on korras ja see oli lahti. Ainult riiv oli kinni. Lukku võib kergesti väljaspoolt

kaks pikka, tugevat juuksekarva. Need on keskelt katki kistud ja üksteisesse põimitud.“

„Jah, see on õige,“ tähendas de Groot, äkitselt sügava tähepanuga ja kummardus veel kord üle suurendusklaasi. Siis tõstis ta pea, tõmbas kulmud kõrgele ja vaatas Karstenile otsa. „Ja teie usute?“

„Oletan peenikest juukselõksu, millega riiv lukuavause läbi väljaspoolt alla tõmmati.“

„Muinasloolik,“ tähendas de Groot ja jättis sealjuures lahtiseks, kas ta tunnustus kurjategija või ta kolleega leidlikkuse kohta käis.

„On teil veel sarnaseid üllatavaid tähelpanekuid?“

Ove Karsten otsis oma vesti taskust väikest rubiini, mille oli leidnud põrandal, mõtles siis silmapilgu ja ütles: „Muud ei ole mul praegusel silmapilgul teatada. Oleksite nõus järelloomiste juhatust kahekümne neljaks tunniks minu hooleks jätma, ilma vahele segamata?“

„Silmas pidades teie erakordset kuulsust usun ma selle proovi järele seda vastutada suutvat. Ma pööran vaheajal usaldustäratava autojuhi poole.“

Sel silmapilgul kihutas van Berghi auto aiast välja.

Karsten naeratas tasaselt ja vaatas oma ette.

„Teate teie ka, kuhu ta sõidab?“

„Ma usun jah. Jätame ta, nii on hea.“

XIV

Ove Karsten astus hotel Douleni trepist üles, mis, kaetud punaste vaipadega, poole korrani üles viis. Piti järgnes talle, nina ta kannul.

„Soovib see koer minuga ka kõnelda?“ hüüdis Aurel de Reuter naerdes, kuna ta tõusis oma kirjutuslaua tagant ja sisseastuja poole pöördus.

„Nii palju kui mõistate ta kõnet,“ sõnas Karsten niisama naeratades.

„Ilus loom, ja teie olete jälle terve? Rõõmustan teid tervitada, parun Karsten. Palun võtke istet.“

Karsten istus tugitooli mõni samm aknast eemale ja süütas talle ulatud sigareti.

„Arvan, et teie pulma eel väga tegevuses olete,“ algas Ove vastutulelikult. „Ma ei taha teid kaua kinni pidada. Mul on teile tervitusi Stachaut tuua.“

Aurel kummardus tänades.

„Teie pruudil on nõu teie sõrmust graveerida ja palub selleks otstarbeks sõrmust mulle usaldada.“

Aurel oli kuulnud suure tähelpanuga. Ta ilmehing ei avaldanud üllatust ega ootust.

„Väga lahke, et vaeva tahate näha selle asjaga. Arvan, et siin perekonnasõrmusega tegemist, mida meie mõlemad kanname. Võin ma paluda.“

Ta võttis sõrmuse üksteist hammustavate madupeadega sõrmelt ja ulatas selle detektiivile. Ove võttis selle vastu, heitis sellele lühikese pilgu ja lasi tasku libiseda.

Üles vaadates, märkas ta veel pilkava naeratuse järelkaja Aureli ilmes, mis aga kohe viisakuse maskiks üle läks.

„Kuis käib minu pruudi käsi?“ küsis ta. „Ma kavatsen varssi ise sinna sõita. Teil on

õigus oletada, et mul seni väga palju tegemist.“

„Kuigi raskelt kaaluvad takistused vaheajal kõrvaldud peaksid olema?“

„Teie arvate? Jah, võib olla on teil õigus. Võita niisuguse uhke friislase südant, võib õigusega raskeks nimetada. Ma võin arvestada teie ilmumiselega meie pulmameole?“

„Olen seda lubanud. Kahjuks on surm tekitanud augu teie ja minu sõprade arvu.“

„Teie arvate von Berghi surma? Ka mina olen seda kahjatsenud, kuigi selle oma nõrkuse orjale see küll ainuke võimalik lahendus oli.“

„Jah — kui valikut on näha oma sõpru hullumajas või maa all, on viimane veel soovitamata. Ja kuis käib lese käsi?“

Sekundiks pöördusid Ove pilgud läbitungivalt Aureli liikumata ilmele.

„Ma ei ole kaua temast midagi kuulnud,“ tähendas Aurel.

„Kuid teie olite ju ometi kolme päeva eest seal, nagu majajärelevaataja mulle ütles?“

Nende sõnade juures välgatas midagi Reuteri kollastes silmades. Sekundiks langes mask ja röövloomasilm välkus vastasele vastu. Siis laskus nähtava osavõtmatuse hall loor jälle üle ta näojoonte.

„Maadam oli kahjuks juba ära sõitnud. Näen, et olete hästi teadustud. Võib olla teate ka lähemat ta eemalviibimisest?“

„Jah. Ta leiti surnult oma vannitoast.“

„Kuid see on ju traagiline!“ hüüdis Aurel, tõusis ja astus Ovele nii lähedale, et koer hoiatava urina lasi kuuldavale.

„Kaunis arusaadav väljendusviis on teie saatjal,“ sõnas Aurel ja vaatas mitte just heatahtlikult ilusat looma. Kollased ja pruunid silmad puutusid kokku, vaenulikult, nagu hundi pilgud koera omadega kohtavad.

Aurel pistis käed taskudesse ja pöördus oma kohale tagasi.

„On siin enesetapmisega tegemist?“ küsis ta. „Arvatakse, et tal võib olla — oli mingisuguseid etteheiteid teha endale? Sest valu kaotud abikaasa üle ei tohiks teda sedavõrd vapustanud olla.“

Ove silmitses nähtava vastikusega tsüüniliselt naeratavat meest. Aurel ei näinud sellest puudunud olevat, ja ei pannud seda nähtavasti täheleegi.

„Oletakse, et proua van Bergh tapetud on.“

Aurel langetas silmalaod, küsis rahulikult: „Ja põhjus?“

„Põhjus on saladus.“

„Teie armastate mõistatustes kõnelda, kuid see kuulub teie kutse juure. Ma ei

taha tungida sellesse saladusse. Kahjatsen südamest seda surmajuhtumuste traagilist kohtamist.“

„Teie rääkisite esmalt etteheidetest, mis naine endale teinud võis olla ja mis teda võib olla surma ajasid. Mind huvitaks teada saada, mis peale teie sealjuures mõltsite?“

„Arvan, et teie sellest juba aru olete saanud. Mõtlesin selle peale, et see naine võis olla kõrvaldanud teda tülitava mehe, sest ma tean, et kellegile teisele lähedal seisis. Pean võimalikuks, et ta oma elu võttis, ära tundes, et see ohver asjata oli.“

Nende sõnade juures olid mehe silmad täielt Karstenile pööratud ja Ove ei suutnud täieliselt vabaneda sundivast tahtejõust, mis kõneles neist pilkudest. Selle omapärase inimese julgus, vaimukindlus ja enesevalitsemine köitsid teda.

„Nimetan,“ sõnas Karsten pikkamisi, „et ma selle võimalusega ei ole arvestanud. Täna teid selle näpunäite eest, see on meile tähtis. Tahan selle põhjal veelkord tõeseisukorda uurida.“

Ta ootas võidurõõmu sära neis valjudes silmades, kuid midagi sellesarnast ei sündinud. Rahulikult vastas Aurel de Reuter:

„Ma ei hinda teid madalalt, parun Karsten.“ Mõne harilise kõnekäänu järele lahkusid nad üksteisest.

Kui Ove jälle oma hotelli tuppa astus, kus Gundlach teda ootas, sõnas ta, kübarat voodile heites:

„Selle inimese sarnast ei ole ma veel iialgi näinud.“

„Saak, mis oma küti vääriline.“

„Jah — ainult et ta saaki oma püünistes veab —, mis mina pean päästma — pean —“

Ta hakkas rahutult ja piinatult toas edasi tagasi käima.

„Rahulikku verd, Ove.“

„Rahulikku verd!“ Ove naeris valjult. „Sa tead, millist mängu ma mängima pean.“

Äkitselt seisatas ta, haaras sõrmuse taskust ja heitis selle Gundlachi ette lauale.

„Võid sa märgata, on selle sõrmuse juures hiljuti muudatus ette võetud? Sina tunned ju niisugusi muinsusi.“

Gundlach võttis kuldvõru, lasi kivid päikeses särada.

„Imeilus tükk,“ hüüdis ta vaimustult. „Noh — oota —,“ lisas ta juure, nähes sõbra kannatamatut nägu.

Ta võttis alati käepärast oleva suurendamisklaasi taskust ja hakkas võru täpsalt uurima. Ove seisis kõrval ja vaatas vaikides pealt. Lühikese uurimise järele sõnas Gundlach:

„Jah —, igatahes, siin on muudatus ette võetud,“

„Milline —, oled sa päris kindel?“

„Täielikult. Näed sa neid mõlemaid rubiine? Üks on vana, teine uus.“

„Ma ei mõista, kuidas sa seda kividest märgata võid?“ Varjatud rahuldavus kõlas ta häälest.

„Päris kergelt. Või usud sa, et lihvimise meetod aastasadande kestel muutmatuks jääb?“

Palju raskem on võltsimisi maalides —“

„On vana või uus kivi?“ hüüdis Ove hingetult vahele ja pani rubiini taskust lauale.

„See on vana —, see on sobiv kivi!“

Gundlach vaatas sõbrale jahmatult otsa, kes sõrmuse oma kätte rebis ja minema tormas.

Ove Karsten tabas komissari ta korteris, ta luges ajalehte ja suitsetas.

„Näete siin on esimene märkus meie loo üle, parun, on see teile küllalt lühidane? Ma olen, nagu näete, pimesi täitnud teie soove. Ütlen avalikult: aru ma teist esiotsa küll ei saa.“

Ove oli ratsa toolile istunud, silmitses komissari teravalt ja sõnas.

„Kes surmas Stachau rüütli?“

Komissar vaikus, võttis sigari suust ja vaatas Karstenile kahtlevalt otsa.

„Ma olen kaine,“ kinnitas Ove.

„Mäletate veel seda sündmust?“

De Groot tõusis, käis paar korda edasi tagasi.

„Jah, ma mäletan seda muinasloolist sündmust. Stachau rüütel uppus sõidul —“

„Ja ta naine?“

„Ta on sellest ajast vaimuhaige. Tumedad lood, armas parun. Keegi ei tea midagi lähemat. Järeluurimised selgitasid et selle, tol korral päris noore naise mehe vend teda saatis Arvatavasti on vend ka uppunud. Iialgi ei ole temast enam midagi kuulnud.“

„Kuis ta nimi oli?“

„Remt Stachauer!“

„Nii. Oli tal lapsi? Poeg?“

„Ei. Niipalju kui mina tean, mitte, ka ei olnud ta abielus. Kuid öelge mulle, palun, mis teete teie nende — vabandage — pisut kõrvaliste jutustustega? Olete hiljuti kuulnud selle mehe lugu?“

„Millist lugu?“

Komissar tõstis pisut õlasi.

„Kui sellele tähendust antakse, mis vahel rahvasuus elule ärkab — see mees peaks elust ja surmast, vanadusest ja haigu-

sest — õigusest ja seadusest kõrgemal seisv, eelajaloolik koletis olema. Kuid kas meie ei lähleks tagasi oma sündmuse juure, armas parun? Ma oletan, et teie selles asjas —“

„Päris õige, härra kolleega. Teate teie näituseks lähemat mijnheer Aurel de Reuter isiku ja eelelu üle?“

„Muidugi!“ Komissar naeratas.

„Ta on üks rikkamatel inimestel siin. Suur spordimees. Ta olud on nii selged kui vesi. Elegant, kindel, võitnud rikkuse Hollandi-Indias. Ilmareisija Adrian de Reuteri ainuke poeg. Elab juba kaua aega siin.“

„Võiksite teie, härra komissar, oma peale võtta kindlaks teha, kus mijnheer Aurel de Reuter 28. mail peale lõunat oli?“

„Mõrtsukatöö päeval? Aga parem parun —“

„Näete seda sõrmust? See kuulub Aurel de Reuterile! Ja seda kivi siin? See kuulub siia värskest asetud kivi kohale.“

„Võimalik. Ja mis peab see tähendama?“

„Kaotud kivi leidsin ma tapetu magamistoas.“

Komissar vaatas Ovele jahmatult otsa. „Igatahes — see — on iseäralik — on tõesti tähelepanu äratav. Ikkagi — härra parun — miks ei oleks võinud ka mees nagu Aurel de Reuter kaotanud olla kivi Rao van Berghi sarnase daami magamistoas. Meie tunneme küllalt hästi selle naise kuulsust. Kuid enesest mõista, tahan ma härra de Reuteri lasta ette kutsuda.“

Ove tõusis.

„Ei, mingil tingimisel. Nii kaugele meie ei või minna. Mees tahab ju nelipühi ajal pulmi pidada, härra komissar. Ja see on täna kolme päeva pärast. Ei —, ma tahaksin teid paluda kellegi kolmanda läbi teada saada lasta, kus ta tähendatud pealelõunat oli.“

Mehed seisid üksteise vastas, uurivalt puhkasid nende pilgud üksteises.

„Hea,“ sõnas de Groot siis. „Mina pean oma sõna ja teie oma. Kuid miks niisugune salapärasus, härra parun?“

Ove langetas pilgu, kurbuse vari langes ta näole.

„Ma ei või seda teile nüüd seletada, härra komissar.“ Komissari silmi asus soe valgus, kui ta noorem kolleegat nüüd järeloomõtlikult silmitses.

„Hea siis — usaldus usalduse vastu.“ Nad ulatasid sõbraliku pigistusega üksteisele käed.

„Teie jätate mind arutama kõiksugu kombinatsioonid,“ sõnas de Groot veel ukselehel, ja ta hääles kõlas küsimus.

„Ka mina ei ole veel selgusel — kuid just meie kutsetes ei tohi kõrvale heita aim-

duse sisemist häält — haistmist —, kui teie soovite.“

Ove Karsten sõitis järgmisel hommikul esimest korda peale oma kukkumist jälle Stachausse. Oli päikesepaisteline päev, nelipühi hommik siid-sinise taevaga, roheliste kasetüvedega ja kollaste lilledega aasadel, milledest auto tasaselt läbi sõitis. Pit istus oma isanda kõrval tüüril. Kaugel nende taga kuuldus pühadekellade helin, mis pikkamisi mere kohinaks üle läks.

Ove Karstenil oli imeline tunne. Määratu põnevus asus ta hinges, sünnitud õnne ja piina tugevate voolude läbi, mis tas üles ja alla õõtsusid. Ta märkas vaevalt, kui sõiduk ikka aeglasemas tempos sõitis —, ja siiski oli ta ise, kes mehaaniseselt käiku vähendas.

Kord tõstis ta pilgu kindluse ähvardavate müüride poole, mis pikkamisi tuntavamaks muutusid. Laialt ja tusaselt asetused need silmapiiri õrnas heleduses.

Seal näis talle kui liiguks kogu lossi ees. Hõljus hele kleit. Ta uskus, et see Tite on ja andis ootamatult nii palju gaasi, et sõiduk tõuke sai ja äkitselt mürisedes edasi lendas, kuna Pit peaaegu tasakaalust pidi langema.

„Rahulik, mu koer,“ Ove pani käe kergelt looma pähe —, teisega hoidis ta tüüri. „Sa oled üllatud, Pit, ma tunnen sinu etteheitvat pilku, vanapoiss. Tulgu mis tuleb; meie riskeerime ka veel teise ratsavõistlusega —“

Pit hoidis oma kõnelevad silmad isanda peale pöördud, liigutas tähelepanelikult vasakut kõrva edasi-tagasi ja vingus tasakesi.

Kui sõiduk õue jõdis, astus Tite talle vastu. Ta oli kahvatu ja ta nägu oli kitsaks muutunud. Ta näis õrn ja noor tumedas kleidis ja üle rinna rippuvate patsidega, milledesse ta kõrvade juure veripunaste granaatidega kaunistud kuldnõelad oli pistnud. Ta silmis oli sama põnevus, mis Ove omas rinnas tundis. —

„Ma teadsin, et teie täna meie juure tulete,“ neiu ulatas talle käe. „Ka teie sõber on tagasi tulnud. Jumal õnnistagu teid tänasel pühal.“

Imeliselt liigutas see vana õnnistustervitus ta südant.

„Meie kõik vajame seda,“ tähendas Ove tõsiselt.

Karsten vaatas üles, sunnitud ebaharilikest muljetest. Neiu järgnes ta pilgule. Tumedad kulmud tõmblesid.

„Jah —, juba eile, enne pühi, — tõrvapannid välja. Üks vanadest prukidest, mis siin majas on hoidunud.“

Ove tundis, kuid neiu sõrmed ta käes

külmaks muutusid ja värisema hakkasid, kuna ta vaikides üles vaatas raskete raudkangide poole, mis müürist tõusid ja milledele olid suured raudkaasid kinnitud ja tõrvaga täidetud. Kindla, trööstiva surumisega vabastas Ove neiu käe, kui see kõrvale pöördus ja rinnale langenud peal uksest sisse astus.

XV

Lossi eluruum asus opaalheledas videvikus, mis kiirelt kasvavasse pimedusse üle läks. Ruum oli täidetud rütmilistest helidest. Ove Karsten oli üksi jäänud videvikku, avanud tiibklaveri, mille häält ta iialgi veel ei olnud kuulnud ja üllatud helide küllusest, mis ta leidis. Ta võttis mõned akordid ja unustas end ja oma ümbruse, soovis oma hinge põnevuse selles muusikas välja voolata lasta.

Üle klaveri nägi ta halli, öösel langenud mere liikuvat pinda ja ta hing vastas tusasele pildile ähvardavate ja raskemeelsete helidega.

Ove Karsten ei olnud virtuoos, kuid sügav muusikaalne inime. Ta suutis kerge vaevaga raskemaid muusikapalasi edasi anda; ta hing ja ta käed leidsid pimesi väljenduse. Ta löök võis õrnema pehmuse ja metsiku jõu vahel äkitselt vahelduda. Siiski mängis ta endale üksi, kaksikkõne igavese merega seal väljas, mis ta isade kodumaa olnud.

Ta ei pannud tähele, et ta taga uks avanes. Geshe Stachauer oli sisse astunud. Ukse kõrvale jäi ta seisma. Ta suured tardunud silmad olid sisemise liigutuse kirjeldamata jahmatusega mehe poole pöördud, kes seal istus ja mängis. Pikkamisi hakkas see tarretanud pilk Ove peale mõjuma. Ta pööras pooleldi pea, tundis naise ära. Nende pilgud kohtasid toa videvikus. See ei olnud hullumeelse pilk, mis teda tabas. Ta näis kindlasti otsivat hinge selles tundvat. Tasaselt ja ilmekalt jatkas Ove oma mängu, kui oleks see kõne enam kohane kui kõik muu naise hinge sellest teisest ilmast tagasi hüüdma, milles ta üksi ja segaselt eksles.

Geshe eemaldus tasaselt seinast, tuli klaveri juure, mille musta puule oma saleddad sõrmed pani. Minutite viisi vaatas ta kortsunud otsaesisel muusikariista peale alla. Siis pööras ta näo mehe poole, kes seal istus ja mängis. Naise silmad olid omanud pünarikka ilme —, see oli inimese pilk, kellel mõrtsukalik käsi lämmatab suus hädakisa.

Ove ei suutnud enam kannatada neid silmi. Ta langetas pilgu.

Ceshe hakkas edasi-tagasi sammuma, taste väikeste sammudega; sealjuures ringutas ta käsa ja tõstis need rinnale, et kohe jälle rüppe lasta langeda.

Oli juba peaaegu päris pimedaks muutunud. Äkitselt kuulis Ove seletamata häält —, ohket või hoigamist —, ta mäng katkes —, kuulatas pimedusse.

Kuulis veel ainult, kuis uks tasaselt sulges.

Ove ei suutnud kannatada enam viibimist pimedas ruumis. Ta läks pimedas, kõlava esiku läbi välisukse. See seisis lahti. Väljast lõi talle niiske õhk vastu, ta kuulis merd kohavat, ilma et oleks seda näinud.

Selle öö metsik üksildus sundis teda sügavasti hingama — mitukorda, pikkade tõmbetega. Õhk oli soe ja kerge tuul pani aeg ajalt vee kohama. Siis asus jälle vaikus. Pidid olema selle raske inimsuguvõsa närvid, et kannatada neid öid. Need mere tumedad kevadööd näivad lähedas ühenduses seisvat nende vere kirglikkusega.

Ta kobas kivipingi järele, kust päeval avar vaade oli maanina mõlemi ranna poolele. Määramatu tunne oli tas äkitselt, kui ei istuks ta üksi siin, ta erutud närvidel tundus teise inimese lähedus. Ta sirutas otsivalt käe välja, tundis pehmet, sooja inimjuust. Selle inimese pea ja käevars puhkasid pingitoel. See pidi Tite olema.

Määratu hirm pani ta südame värisema; ta ei suutnud häältki teha. Ta kummardus, kuulatas neiu hingetõmbeid, kuid ei kuulnud midagi.

„Tite!“

Ta ehmus ise oma võõra, kareda kõla üle. Kogu ei liigutanud end, Karsten suutis vaevalt mustsinises kevadöös tunda neiu olade piirjooni, ta juuste sära.

Ove tõusis, kummardus üle neiu, pani käe õrnalt ta õlale. Seal tundis ta, kuis neiu väris tagasihoitud nutust. Ove seisis nõutult osavõttest.

Ta üle tungis äkitselt valgus öösse. Ta vaatas üles. See oli Gundlach, kes valguse muusikatuppa oli teinud. Nähtavasti otsis Gundlach teda. Nüüd seisis ta avatud aknal ja kuulatas välja.

Karsten jäi liikumatult nutva neiu kõrvale seisma, kattes teda oma vaikuse ja varju läbi. Ta käsi puhkas neiu õlal. Siis astus Gundlach tuppa tagasi.

Ove kummardus jälle Tite poole. Ta nägi nüüd selgelt, et neiu pea käte vahele oli peitnud. Ta pikad patsid rippusid istmelt alla.

„Tite —, mis on teiega?“ küsis ta tasa-
selt. Neiu tõstis pea, vaatas ta poole üles.
Ta silmad olid täis pisaraid ja vaatasid kaebavalt talle otsa; ta suu tõmbles, ei suutnud rääkida.

Vaevaga tõusis ta, seisis silmapilgu nõutult —, läks siis vaikides tast mööda majja.

Ove Karsten tõusis ja vaatas talle järele. Ta ei järgnenud neiu.

„Kus sa olid?“ küsis Gundlach talt, kui ta ühiseks õhtusöögiks sõbra tuppastus.
„Ma otsisin sind. Telegramm oli sulle tulnud.“

Ove ei väljendanud erilist huvi selle teate vastu.

Sööki puutumata, süütas ta sigareti, istus kamina juure ja vaatas vaikides oma ette hõõguvatesse tukkidesse, mis vaatamata kevadilma peale pidid soojendama külmad kivi-müürid. Ta silus oma koera pead, kes ta juure oli tulnud.

„Ma kuulsin sind esmalt mängivat,“ sõnas Gundlach surutud häälel ja astus ta juure.
„Mis on sinuga, Ove? Arvad sa, ma ei tunne, et sinuga muudatus on tekkinud sellest ajast, kui meie siin oleme? Ja sina ei usalda mind enam?“

„On asju, mis peaaegu liig rasked on, et neid üle elada, Stephan — nende üle ei või isegi kõige parema sõbraga rääkida. — Ja sina oled mu parem, mu ainuke sõber.“

Stephan Gundlach ei vastanud; ta vaatas oma sõbra poole, häduse ja arusaamise varjatud naeratus mängles ta suu ümber.

„Jah —, see on sõbra saatus —“ sõnas ta siis.

Silmapilgu vaatas Ove ta poole. Siis ulatas ta Stephanile käe. Tõusis järsult, kui tahaks midagi endast maha raputada.

„Ei, Stephan, keegi ei seisa sinu ja minu vahel. Mis sa ütlesid telegrammist? Ma võin sulle veel enam öelda. Aurel de Reuteri süütus on tunnistajate varal kindlaks tehtud, eks ole?“

„Nii see on.“

Ove pilk lendas üle telegrammi sisu, mis kommissar de Grooti poolt oli saadetud.

„Kindlad tunnistused. Enesest mõista. Kuid — võib olla on meil varssi ka kindlad tunnistused, Stephan.“

Järgmine hommik oli päikesepaisteline. Kell viis hommikul tõusis Ove ja astus avatud akna juure. Ta vaatas üle mere, mis päikeses rõõmsalt sädeles. Siis vaatas ta maa poole. Roheliselt laietusid viljapõllud ja aasad. Suured, läikivad lehmad aetud kokku karjaaeda, lasid vahetevahel tumeda mõmina kuuldavale. Nad olid kõik mustkirjud ja lasid end rahulikult lüpsata.

Aia kõrval seisis Tite. Tuul mängis ta volditud kleidiga ja rippuvate patsidega. Ta kandis ka täna friisiriidetust. Kui õrn näis ta kogu raskes, mustas volditud kuues, kuis säras peaehte kuld päikeses. Pruun kael tõusis saledalt ja peenelt rinnarätiku lumivalgest lõuendist. Ta kummardus, et patsutada vasikakest. Siis käis ta ühe lüpsva tüdruku juurest teise juure. Mis ta kõneles, ei suutnud Ove Karsten kuulda, ja oleks seda vaevalt mõistnud. Ta ei tunnud friisi rahva kõneviisi. Kuid ta ei suutnud silmigi pöörda neilt, kes liikus noore kuninganna uhkuses — täis tõsist auväarsust talle nii raskel päeval.

Ove lahkus majast ja läks talle vastu. Neiu tuli mõtetes kitsast teerada edasi maantee kõrval, pea mere poole pöördud. Tite nägi teda alles, kui ta juba päris lähedal oli talle, sest tuul kandis sammude kaja maa poole.

Neiu pööras näo ta poole. Heledad silmad tumedate kulmude all muutusid tumedaks, kui ta Ove ära tundis. Tite sarnanes nüüd oma emale, kui ta kitsa suu tugevasti kinni surus.

Ove tervitas ja neiu ulatas talle käe. Ta hoidis Tite sõrmedest kinni ja küsis: „Teie olete pahane mulle?“

Neiu vaatas talle otsa, aralt alt üles, ta käsi surus tugevasti mehe oma

„Teie ei tohi mängida. Sest ajast kui mu isa surnud on, ei ole keegi avanud klaverit. Mu ema ai kannata seda.“

Ove nägi nüüd, et ta silmade all varjud olid, kui uneta ööst.

„Mul on kahju, neiu Tite, et olen valmistanud teile kurbust — mulle oli mäng lohutuseks. Andestage, et ainult oma peale mõtlesin — mitte selle peale, mis ma teistes äratasin.“

Nad läksid pikkamisi edasi. Imeline oli Ovele see vaikiv jalutuskäik hommikul neiuiga, keda ta armastas. Pikkade hüpetega tuli neile maja poolt Pit vastu, hüppas mõlemi ümber ja tormas siis jälle minema, et väljapääsenud lehma karjaaeda tagasi ajada.

Ove ja Tite seisis ja vaatasid talle järele. Kui nad siis edasi läksid, sõnas Tite: „Ta mängis hästi, minu isa, räägivad inimesed. Kõik mõtlesid eile tema peale. Eile oli ta surmapäev. Ja ema on täiesti muutunud täna —“

„Jumal teab, mis see ja järgmine päev meile toovad, neiu Tite. See seisab Jumala käes. Et lahendada seda kohutavat mõistatust — olen ma kõik, mis inimesed riskeerida võivad, mängule pannud —.“

„Jah, mind,“ sõnas neiu tasaselt.
„Tite!“ Ove seisatas, vaatas talle näkku.
„Aurel de Reuter tuleb täna siia —, ja hom-
olen ma tema naine.“

Tugeva pigistusega hoidis ta neiu kätt, mida see vabastada püüdis. „Teie ei usalda mind enam, neiu Tite?“

Silmapilgu kõhkles neiu. Siis tõstis ta silmad mehe poole üles. Arglik naeratus oli ta tõsistes näojoontes, kui ta sõnas:

„Kuni surmani usaldan ma teid, Ove Karsten.“ See pani Ove võpatama, — ta tundis kuis kõik tas igatses neiu kaenlasse haarama. Neiu astus sammu tagasi. Verelaine värvis ta kaela ja põski.

Seal kummardas Ove Karsten ainult üle ta kae, mille see talle ulatas ja suudles seda, kaua ja südamliselt.

Samal silmapilgul lasi Pit hoiatava urina kuuldavale. Nad vaatasid koera poole. Looma karv oli püsti, ta luuras mehe poole, kes tamilt alla nende sihis tuli.

Aurel de Reuteril oli pilkav naeratus silmis, kui ta mõlemi juure astus. Sisemisse põnevusse, mis väljendus ta näojoontes, segunes kahjurõõmu joon,

Ta pööras oma silmad Ovelt Titele ja koera peale. Koer tegi kehaga imelise arataganemise liigutuse, kui mehe kollased silmad tema omadesse tungisid, tõstis huuled ja lasi paista tugevaid hundihambaid. Looma silmalaod ei tuksatanud, ta karv turjal seisis püsti. Kuid ta ei urisenud, aga just see hääletus andis ta ähvardavale seisakule midagi kohutavat, metsikut.

„Ta ei näi mind armastavat,“ tähendas Aurel lühikese naeruga.

Siis astus ta Tite poole.

„Võin ka mina sulle oma pühadetervitusete jalge ette panna, mu pruut? Lubad sa võõrale käesuudluse, tuleb minul küll vist see punane suu küsimuse alla.“

Ta oli käed tõstnud, naeratades, vargsi heidetud kõrvalpilk Karstenile näitas talle, et ta meest hästi oli tabanud. See kõrvalastumine võimaldas aga Titele, taganeda, nii et ta nüüd koera taga seisis.

Neiu oli kahvatuks muutunud. Ta silmad välkusid.

Aurel seisis ta vastas ja vaatas talle rahulikult näkku.

„Sa oled väga arg, mu kaunis —,“ sõnas ta pikkamisi ja surutult. „Noh —, ma mõistan seda. Pruutlik kohmetus kaob kõige paremini nelja silma all —“

Aurel pakkus talle käevarre, ja neiu pani kae ta käisele. Ovele otsa vaatamata läks ta Aureli kõrval tast mööda.

See seisis seal ja vaatas uhke, kõrge inimpaarile järele. Oli see võimalik, et see mees painutamata turjaga, vana mees, — võis olla mitmekordne mõrtsukas?

Kuis tohtis ta niisuguse kahtlustuse põhjal ainult sekundikski anda neiu ta võimu alla?

Pikkamisi järgnes ta neile kaugelt, koer käis ta kõrval. Äkitselt kummardus Ove, sõnas tasaselt:

„Mine —, Pit —, mine —, jää daami juure!“ Koer vaatas talle otsa, vingus tasaselt ja liigutas ärevalt kõrvu.

„Mine!“ sõnas Ove käskivalt, tõstis käevarre, ja näitas kaugel nende ees sammuva paari poole. — „Mine, Pit, jää naise juure!“

Koer tormas noolena edasi. Ove nägi, kuis ta meelitades neiu kõrvalt lähenes. Neiu kummardus ta poole, suure halli hundikoera pea ulatas talle kuni puusani. Tite ei pööranud pilku, kuid pistis oma vaba kae sõrme looma kaelarihma vahele. See vahi tasane sammumine ta kõrval andis talle julgust.

Aurel de Reuter ei näinud juhtumist tähele panevatki.

„Täna õhtul põlevad need tõrvikud,“ sõnas ta ja vaatas lossi tusesest müürist üles. Siis pööras ta näo Tite poole. Kollased silmad vaatasid metsikult neiu otsa.

„Miks ei armasta sa mind, tüdruk? Ma olen teistsugune inimene, kui mehed, keda sina tunnend. Ma ei ela inimeste eeskirjade järele, kes vähemad on kui mina, mis puutub jõusse ja julgusesse. Mõistad sa, kui ma ütlen sulle, et üks naine suri, sellepärast et ma sind —, sind, Tite — naiseks tahan?“

„Miks tahad sa seda?“

„Miks? Sest et ma sind armastan, ja ma armastan sind, sellepärast et olen sulle ükskõikne.“

Neiu heledad silmad hoidsid vastu ta pilgule, mis käskiva tungiga ta hinges segaduse tekitas.

„Sa valetad,“ sõnas ta hääletult, ja värin läbistas ta keha.

„Ja sina — vist mitte?“

Aurel raputas nõrga naeratusega pead, ja rahuldud oma jõu proovist, pööras ta silmad kõrvale.

„Küllalt nüüd, — mu kallim. Võib olla aimad sa, kes ma olla võin — ka sulle.“

„Ma aiman,“ sõnas neiu tasaselt ja kindlalt, „et surra võib selle ma hammustusest.“

Neiu tõstis kae sõrmusega ja lasi punased kivid valguses särada, näis kui jookseks ta käsi verd.

„Kus on sinu sõrmus?“ küsis ta oma peig-

mehelt. Sekundiks kadus veri ta näost. Aureli kohutavatest silmadest luges ta külma ähvardust.

„Graveerimine, mille sa mulle oled määranud, ei ole veel valmis, mu Tite. Kuis peab see olema?“

„Silm silma vastu — hammas hamba vastu — nagu märgusõna on,“ sõnas Tite, ja ta silmi asus kangekaelne ilme.

„Sinu jonnakas suu on suudluseks, kallim,“ sõnas Aurel naeratades, ja rebis ta oma poole.

Seal tungisid hundihambad ta käisesse.

„Neetud loom!“ Ta püüdis, kahvatu vihast,

kad leinalipud hõljusid mustad suitsupilved.

Ove seisis rannal ja silmitses metsikut vaatepilti. Tõesti, see pruuk oli nende metsikute suguvõsade vääriline, kes niisugusel suurepärasel viisil ehitisid oma pruutkambreid, kust nende kangekaelne sugu võrsus.

Tasane mühin kõlas merelt, kuid mitte vahelega nagu lainetav voog. See oli mootori tume korrapärane urin.

Ove sammus maandumissillalt alla, peale seda kui oli tõendunud, et keegi talle ei järgnenud.

Pimedate tuledega ristles väike paat sil-

Vaade näitusplatsile Tallinnas.

koera jalahoobiga eemale paisata. Kuid Tite astus vahele.

„Hoi end,“ sõnas Tite rahulikult, „või sa ei näe oma pulmi.“

XVI

Selle päeva õhtul, pulmade eelõhtul, kui laskus päike ja valas meretulega üle, jõudsid külalised kohale. Friisi suguvõsad, kes istusid oma päritud taludes rannikul; suured, kõhnad kogud heledate silmadega ja vaikivate huultega. Vähe oli neid, kes olid palutud, haiguse pärast, mis jumestas seda maja.

Õo tulekul süüdati tõrvikud, mis tusase leegiga ümbritsesid vanu müüre. Nagu pi-

lale, kinnitas end, vaikis. Kaks meest astusid välja; tulid talle vastu.

„Tere õhtust, härra komissar,“ sõnas Ove ja ulatas talle käe. Kuid keegi ei surunud seda.

Komissar de Groot ja Stephan Gundlach vaatasid mõlemad nagu võlutud üles. Ove pöördus ja järgnes nende pilkudele.

Tume mühin tekkis leekides, mis valgustasid ööd punase tulega.

„Ma ei ole veel iialgi sarnast näinud,“ sõnas Stephan peaaegu pühalikult.

„Kes on see naine altaril?“ küsis komissar ühtlasi surutult. „Ta kannab ainult aluskuube, juuksed lehvivad talle näkku. Meie peame sinna minema — need võivad ju põlema hakata —“

„See on haige,“ pomises Gundlach.

Ta painutas ette nagu tahaks jooksu alustada, seal ilmus mees altarile — sekundiks muutus kogu tõrvikute valgusel nähtavaks. Ta lähenes naisele tagant, hiilivalt, kassitaoliselt.

Samal silmapilgul kõlas pauk.

Mees vaarus, ajas end sirgeks, taganes tuppa. Komissar vaatas tarretanult Ove Karsteni otsa, kes ta ees seisis, suitsetavat revolbrit langevas käes hoides.

„Minu taevas —, parun, mis teie tegitel Meie oleme ära antud!“

Ove pöördus, ta silmad särasid peaaegu saladuslikult kahvatanud näost. Ta kokkusu-
rutud huuled sähvasid:

„Ei — mitte meie ei ole ära antud, vaid temal!“

Kiirelt lähenes Gundlach talle —

„Sa usud — ta tahtis?!“

Ove noogutas lühidalt ja kindlalt.

Teda kõrvaldada, ennem kui see liig hilja võiks olla.“

Pauk oli Geshe Stachaueri vana teenija välja toonud. See pani käed oma käskijanna ümber, kes pooleldi meelemärkuseta näis olevat, ja viis ta tupps.

Karsten pistis laskeriista oma tagumisse taskusse.

„Lähme üles, Stephan, tule, teie ootate meie märguandeid, de Groot, eks ole? Teie näete, täna öösel läheb asi tõsiseks —.“

„Ma näen,“ sõnas komissar, kui ärgates sügavast imetlusest.

„Palju mehi on teil paatis?“

„Kuus kõige paremat, parun.“

Karsten noogutas ja sammus Stephani ees lossi poole üles.

„Ma lahkun siin sinust ja lähen üle tagatrepi meie tuppa, et ümberriietuda, Ove,“ sõnas Stephan siis värava ees, mis niisama tõrvikutega oli ilustud. Ove surus vaikides ta kätt, siis, samal silmapilgul kõlas mürisev suurtüki pauk üle mere. Kauakestev vastukõla värises läbi õhu.

Terve, muidu nii tusane esik oli punases valguses, vanad rabenenud lipud kerkisid varjulistest võlvidest, sõjariistad särasid seintel.

Laiast keerdtrepi tuleriistast Aurel de Reuter alla. Ta oli hoolikalt riietud, kandis frakki ja ta laitmatult soetud juuks säras mustalt nagu eebenipuu. Nagu valitsev hertsog astus ta trepist alla, pakkus Ovele kätt.

„Lubage teid tervitada,“ sõnas ta. Ove vaatas sekundiks segaselt kollastesse silmadesse, mis tema silmade kõrgusel seisis. Kuid need ei väljendanud midagi muud kui

üliinimliku tahte võidurõõmu. Maskitaoline naeratus asus mehe suu ümber. See suu oli väga kahvatu.

Ove lasi de Reuteri kätt kerge puudutuse järele lahti. Ta vaatas vasakut kätt, mis fraki väljalõikes puhkas. Jälle pöördus ta pilk mõistatusliku mehe näole tagasi.

Aurel de Reuter naeratas veel ikka. Nad mõõtsid üksteist pilkudega, kuni ukseavamine teisel korral neid üles vaatama sundis. Kohe selle järele tuli Tite trepist alla.

Ta kandis valget kleiti, mille lai kuub kullaga kaunistatud palistusega talle peaaegu maani ulatas; ja mille pihik painduvat ülemist keha kitsalt ümbritses. Üle ta õrna rinna langesid heledad patsid raskelt alla, need olid läbi põimitud õhukeste pärlnööri-
dega ja meelekohtadelt kuldvõruga kinni hoitud. Ta saledal pruunil kaelal särasid mitmed read veripunaseid koralle.

Silmates mehi, seisatas ta trepiastmel. Suured, tumedad kulmud käisid musta joonena kahvatul näol. Ta langetas laod ja toetas käega vastu käsipuud.

Mõne hüppega oli Aurel ta kõrval. Ennem kui ta kätt veel jõudis neiu ümber panna, sirgus Tite ja läks ta käekõrval trepist alla ja astus saali; peaaegu nende taga Ove Karsten.

Lossi pidusaal oli küünlatuledega valgustatud. Laud oli kaetud. Külalised astusid pruutpaari juure. Ove Karsten hoidus ukse läheduses.

Kord tabas teda Tite pilk. Üle de Reuteri õla saatis neiu talle pilgu. Ovele näis, kui peaks ta koguma oma silmis kõik oma energia, et selle abiks saata sellele paluvale pilgule.

See pöördus ka de Reuter. Ta püüdis pilgu kinni, mis Ove ja Tite vahetasid, ja naeratas.

Kohe selle järele tundis Ove end õlast puudutud.

Gundlach sõnas: „Naist ei suudeta äratada ta meelemärkusetusest.“

„Jää siia,“ vastas Ove rahulikult. „Sul on laskeriist. Keegi ei tohi lahkuda sellest saalist.“

Sellega astus ta ta rutuga välja, tormas trepist üles.

Üleval oma toas lamas Geshe Stachauer, riietud oma tumedasse pidurüüsesse.

„Kuis see tuleb, et proua riietud on, kuis ta kõige aja meelemärkuseta oli?“ küsis ta teravalt teenijalt.

„Ma ei tea seda, härra parun.“

Ove kummardus üle naise, uuris südame-
lööke ja tuiksoont.

Direktor A. Uibopuu.

Haruldast tähtpäeva pühitses Eesti pangandus 8. septembril s. a. Sai täis 25 aastat ajast, mil jubilar astus n. n. „Eesti Panka,“ Eesti rahaasjandust juhtima, kus ta väsimatult ja õnneliku tähe all töötanud, nii et Eesti Krediitpank praegu on juhtivam ja tugevam Eesti rahaasutus.

Maaten astus uksele.

„Kuis on, härra parun? Mijnheer de Reuter käseb, et muusika algama peab.“

„Jookse minu tuppa — ruttu — tooge minu käsitasku siia —“

Ove võttis veiniklaasi kõrvalt laualt, nuusutas seda.

„Olete teie merfrouwale seda annud?“

„Mijnheer de Reuter saatis üles — karastuseks,“ kogeles teenija segasel näol.

Maaten pööras Karsteni käsitaskuga tagasi.

„Minge neiu Tite juure ja öelge talle — talle üksi — et ta ema kohe tuleb.“

Vanakese silmad, täidetud piinavast aimdusest, pöördusid Ove näole. — Kui ta rääkida tahtis, avanes vana suu abitult. —

„Rutake, usun, hiljem.“

Ove oli täitnud pritsi, paljastanud naise rinna, tilgakese alkoholiga naha südame kohas puhastanud, ja pani arsti osavusega pritsi sisse. Siis õõrus ta õrnalt masseerides kaasa. Ärapööramatult pöördus ta silm minestanu näole —, ta sõrmed tundsid tuiksoont vasakus käes.

„Ta ei ole ometi — surnud —“ hädaldas teenija tasasel.

„Ta oli seda — peaaegu —“ vastas Ove, tõstis ettevaatlikult silmalao, ja lasi selle rahuldult jälle langeda. „Olge tulevikus ettevaatlikum, Maatje.“

Lühikese viivu järele avas Geshe Stachauer silmad, ta pilk eksis üle lae —, langes siis ja peatus uskumatul, küsival naeratusel Ovel. Ta liigutas huuli, kui tahaks ta rääkida, — sirgus siis äkitselt. Teenija korraldas ta kleiti.

Ove seisis ta kõrval, pani ta käe oma käevarrele, saatis ta pikkamisi uksest välja trepini:

„Tulge —, pulmakülalised ootavad.“

All alustus muusika — mürisevad akkordid kõlasid nende juure, naine võpatus — siis äkitselt tungis ta edasi — alla. —

Kui nad saali lävele astusid, pöördusid kõikide juuresolijate silmad naisele, kes Ove Karsteni kõrval sammus. Jutuajamine näis äkitselt seisvat — muusik aga mängis edasi.

(Järgneb.)

Võõrainana sammume...

Võõrainana sammume üksteisest mööda, naerusui mina ja tõsine sa.
Nägudel hoolimatus ja külmus
hingese ent valu löönd hõõguma.

Võõrainana sammume üksteisest mööda, kuigi üks me hingede lend . . .
Tahaks pää peita su rinnal' ja hüüda:
milleks meil muuta, maskeerida end! —

Palju nii palju häd tahaks sul öelda,
südame päikesest kõneleks ma,
mille kiired võiks soendada, paita,
siiski sind torkavalt haavanud ka.

Võõrainana sammume üksteisest mööda,
— naeratlen mina ja nukker sa —
Üksteisest mööda kui jonnakad lapsed . . .
Südamese valu ja — armastus ka.

M. K.

Käputäis teemante.

Joseph Vierd.

Simon Petersen logistab Hopetownist vana Ford-autoga välja — oma sõiduk lõuna-Aafrikas ei tee veel jõukat meest —, logistab otse läbi metsiku Karru, Eikkellegi-maa sihis, lõunapool Oranjejõge, kus hiljuti kellegi valitsus-geoloogi poolt muinaslooliselt palju teemante lihtsalt liivast korjati

Pums! Ratsapolitseil Ühtegi sammu edasi. Põllud on valitsuse poolt suletud ega saa esiotsa kasutudki. Võib olla üldsegi mitte. On üleliig teemante. Hind langeb. Valitsusel on huvi sellest, et hind enam edasi ei langeks.

Simoni punased juuksed tõusevad salajas vihas. Kangekaelselt vaatab ta politseinikudest mööda ja annab autole käigu. Rattad laulavad liivas, sõiduk tungib edasi.

„Hallo, mees!“ karjub salgajuht. „Üks, kaks . . . meie lasemel!“

„Juba heal!“ surub Simon läbi hammaste ja pöördub. Sõidab tagasi, nüpea kui õhk puhas on, püüab ta uut sissepäasmiskohta otsida teemantide väljale.

Jälle uus tüli politseiga. Nüüdsest peale hoiab ta kõrvale igast kohtamisest ja põgeneb, enne kui vanded ja kuulid teda tabavad.

See läheb nii kaks, kolm päeva, siis leiavad politseinikud liivas vana Fordi auto. Mootor näib läbipõlenud õlipuudusel, ta ei liigu enam. Mees on kadunud, puuduvad varustus- ja veetagavarad kastis. Jalajälgi ei või kindlaks teha, liivatorm läinud ööl on need nähtavasti pühkinud.

Politsei jaguneb lühikese kaalumise järele, kaks meest ratsutavad idasse, kaks läände, teemantide piirkonda. See neetud maaala on veeta liivakõrb, milles Oranjõgi — kes teab mitmetuhande aasta eest — teemante kannud.

Düünidest üles, düünidest alla ratsutavad mõlemad politseinikud. Tundide viisi. Siis peatub Charly Waite oma hobuse.

„Küllalt!“ sõnab ta.

„Ma mõtlen kal‘vastab Piet van Byl. Kõrbes palju ei räägita.

„Veel sellest düünist üles!“

Niipea kui nad üleval on, näitab Charly orgu, ja nad juhivad hobused alla; sest seal paistsid jäljed. Mehe jäljed, kes kannab koormat.

„Siin on ta oma moonakoti maha asetanud,“ sõnab Piet. „Veekotist on mõned piisad liivale langenud, kui ta jõi.“

„Siia saadik oli mees tulnud, enne kui lõppes torm,“ noogutas Charly. „Mees on jalgsi, kuus tundi on ta meist ees.“

Kuuetunnilise ratsutamise järele sügavemale kõrbesse laskub päike. Veripunaselt seisab ta taeva serval, ja ta ainult kõrbes nii kohutavalt suures ringis kõssutab nagu kärnkonn inimlik olevus. Charly ja Piet tõstavad pikksilmad — see on tõesti inimlik olevus.

Mees pöörab selja nende poole, ei näe ega kuule midagi. Juba norskavad hobused kõige lähemas läheduses, kui ta viimaks pöördub ja tarretanud pilgul jälgijaid märkab.

„Käed üles!“ möirgab Charly.

Simon Petersen teab, siin päästmist ei ole. Järgmisel silmapilgul viskab ta käed kõrgele ja laseb. Knaks: teeb brovning. Pauk ei lähe lahti, liig palju liiva on mehaniismi sattunud.

Sekund hiljem on Charly vangil laskeriista käest lõõnud, kuna Piet vihaselt vastuhakkaja mehe kõrist kinni haarab ja teda nii kaua pigistab, kuni see siniseks muutub.

Alles nüüd laseb Simon taskurätiku kramp-

Osvald Jungberg. — Pliatsi joonistus.

likkude sõrmede vahelt, ja kui selle nurgad lahti langevad, nõriseb käputäis kiva liivale.

Laskuva päikese viimased kiired liuglevad peaaegu ristloodis üle laia välja. Need satuvad kividele ja silmapilkselt hakkavad needkiirgama. Taskurätiku täis toredaid teemante. Nähtavasti kaunis varandus!

Ehk see küll mõttetu on, köidavad Charly ja Piet meelemärkuseta mehe. Siis korjavad nad kivid üles ja panevad need jälle taskurätti.

„Kakskümmend seitse kivi,“ sõnab Charly ja vaatab põlevil silmil taskurätti peale.

„Kakakümmend kuus kivi ja üks suur,“ vastab Piet. „Suur üksi on tuhat naela väärt.“

Nad kinnitavad hobused vaiade külge ja närvivad kuivatud leiba ja liha.

Vaheajal on pimedaks muutunud juba ja taskurätti kividega võib vaevalt näha. Simon — ta lamab nagu abitu puupakk maas — rebib oma köidikuid, kuid ei räägi midagi.

Eemal seisavad hobused alla vajunud peadega. Politseinikud lamavad kümne sammu kaugusel vangist oma vaipadel. Niipea kui ilmub kuu, otsustavad nad edasi ratsutada.

„Mis teeme meie vangiga?“ küsib Charly.

„Meie anname ta Klooffonteinis välja,“ vastab Piet. „See on järgmine valvepunkt. Ei jää ju muud midagi üle. Oleks meie siis vastu lasknud, kui see võrukael oma browningi tõstis, oleksime pidanud nüüd ainult kivid kaasa viima, laiba pärast oleks kõrbekoerad võinud purelda.“

„Surma oleks ta küll ära teeninud.“

„Muidugil Kui tema browning oleks lahti läinud, nii kui tema tahtis, lamaks üks meist praegu kuuliga kehas liival.“

Silmapilgu imevad nad oma külmi piipe, siis võtab Charly jälle sõna. „Sa arvad siis, suur kivi on tuhat naela väärt?“

„Vähemalt! Ennem kui ma politseinikuks hakkasin, töötasin Premier-Diamond-kaevikus Pretoorias. Tunnen hästi teemante. See taskurätik seal, kõigega mis ta sisaldab — kümmetuhat naela . . . Hallo, Charly, mis sa teed?“

„Mitte midagi! Tahtsin ainult näha, kas — kas ta elab veel.“

Piet nuuskab valjult läbi nina, vaikib aga kaua.

Charly, kes vaevalt kahe sammu kaugusel seisab, ei liiguta end. Näib kui ootaks Piet vaikides, et Charly midagi teeks. Viimaks tõuseb Piet, raskelt ja sõnab (ta hääl kõlab karedalt, kui palavikus): „tule, teeme seda ühiselt!“

Minut hiljem on see tehtud. Simon, kes lamades pooluinakus ja teemantide pesast unistas, mis ta ootamatult oli leidnud, jõudis vaevalt veel metsikult ja lõikavalt karjitada.

Nüüd tõuseb kuu, ja mõlemad mõrtsukad seisavad üksteise vastas, kumbagil suitsev laskeriist käes.

„Meie jagame teemandid,“ sõnab Charly.

„Hea,“ annab Piet vastuseks.

„Kui jaganud oleme, ratsutame edasi. Esmalt peame sellel seal aga köidikud ära võtma. See ei lähe, et keegi, kes on langedud, sest et vastu hakkas vangistamisel, hiljem köidikuis leitakse.“

Piet kummardub, võpatab aga kohe ja vaatab pöörlevail silmil oma saatjale otsa.

Charly oli käe püstoliga pisut tõstnud.

„Mis see tähendab?“ uurib Piet.

„Sa näed ju, panen oma püstoli ära.“

Charly ei pane aga laskeriista ära, ja ka Piet ei mõtlegi teha seda.

„Sa tahad üksi teemante saada,“ hingeldab Piet.

„Sina koer!“ karjub Charly.

„Sa annad ju ise oma soovid ära.“

Piet tunneb, et teda nõrkus valdab ja et ta pea enam püstoli ei suuda tõsta. Charly on külmavereline. Seal tõstab Piet, vallatud hullumeelsest kahtlustusest, käe kõrgele, sekundtäpselt ühes Charlyga . . .

Kolme päeva pärast tuleb John Davie tagasi laiail pillatud politseisalgast. Salk oli neetud liivatormist laiail aetud. Seesama liivatorm oli ka politseinikkude Piet van Byli ja Charly Waite'i jäljed kustutanud, nii et otsimist kohe ei saanud alustada.

John Davie teatab: „Viiskümmend miili lõuna pool Klooffonteini punktist sattusin, täielikult jõuetu, politseinikkude Waite ja van Byli laagri. Mõlemad lamasid kuulidest läbilastult maas. Mitte kaugel neist lamas surnud mees, keda pean nende mõrtsukaks. Ta lamas väljasirutud kätel ja jalgadel nagu surnud ämblik liival. Hobused olid kõngenud vaiade külge.“

Olles karastanud end leitud rikkaliku vee-tagavaraga, ratsutasin Klooffonteini . . .“

Jalamaid välja saadetud ratsasalk kinnitas John Davie teadet igapidi. Seisakust, milles kolm surnut leiti, võis kergesti kujutada draama sündmustikku. Simon Petersen oli nähtavasti politseinikud une pealt tabanud ja maha lasknud, siis aga äkilise kahetsuse tagajärjel ise enda üle kohut mõistnud kahe südamekuuliga, milledest esimene kõrvale oli lennanud. Draama põhjus jäi arusaamatuks.

Politseinik John Davie lahkus varssi peale seda sündmust Lõuna-Aafrika politseiteenistusest ja pöördus oma Kanaada kodupaika tagasi, kus teda, nagu ta jutustas ärasõidul, suur pärandus ootas.

Raadio.

W. Wagner Stürmer.

Noor Balling oli veel hilja öösel lahkunud mõrtsukatöö paigalt, ilma iseäralise kahtsusetaga oli ta veel kord surnu üle kummardanud, kelle näol veri tarretanult kleepis. Nähes tarretund pilku tundis Balling siiski, kui miski jääkülmalta üle ta selja väris ja kahekordse kiirusega püüdis ta raha, mis raudkastis oli, kokku kraapida et kiirelt kaduda, välja linnast, üle piiri.

Miks ei olnud vana ihnuskael seda raha mulle vabatahtliselt annud, miks? mõtles ta kui nõrgaks vabanduseks, et lämmatada kõik kahtlused, mis õudse võitlusplatsi kohutav ümbrus tas oli äratanud. Tasaselt tikkus kell. Ettevaatlikult kustutas Balling lambi ja lahkus ühisest magamistoast, mis ta aastate viisi oli jaganud tapetuga, oma onuga, varakult surnud ema vennaga. Mõnus tal kindlasti ei olnud vana kõrilõikaja juures. Kui ta veel noorem oli, sai ainult löökisi tunda selle vana tinapiitsaga, millega esmalt vanakese pea oli sisse löönud. Meeletu kättemaksmise tunne oli sekunditeks tas ärkanud, pani palavikust hõõguma väikesed armid, mis tapetu talle aastate eest oli tinapiitsaga otsaesisele küündnud. Sekundiks kadus ahnus selle viha tugevuse ees ja alles kadunu viimase ohke juures ärkasid tas jälle kained jõud kaalumisele.

Ettevaatlikult lukustas Balling väljastpoolt sissekäigu, komistas üle pimedada õue ja hingas alles kergendult kui ta uulitsale jõudis, mille majad tuseselt ta ees seisis. Põgenemine oli igas ta mõttes, sundis iga ta sammu. Äkitselt ärkav kartus ei annud talle rahu, isegi kui linn tal juba selja taga oli ja rong teda läbi ööpimeduse viis.

Algas uus päev. Kui päike juba kõrgel taevas seisis, oli tal kodumaa piir selja taga. Oli aeg, mõtles mõrtsukas, viimaks ometi Austriasse tulla.

Nüüd alles sai ta aega oma saaki lugeda. Oli palju raha, mis surnu aastatepikkuses nälgimises kokku oli kraapinud. Naeratus mängles sealjuures mõrtsuka õhukestel huultel, millel vaevalt esimesed habemepidemetekesed paistsid.

Juba oli kolm päeva möödunud kohutavast teost. Tundide viisi oli ta rännanud läbi Viini uulitsate, taskud täis, ja selle peale vaatamata koriseva näljaga kõhus. Ära sellega! Onu oli surnud ja tema elas!

Miks see kartus? Nähtavasti ei olnud mõrtsukategu veel leitud. Veel vaikisid ajalehed. Sel õhtul leidis ta jälle julguse soojaks õhtusöögiks. Inimeste sekka tahtis ta. Keskpärase söögisaali ees Habsburgeri uulitsal seisatas ta, heitis pilgu läbi akna ja julges lühikese kõhklemise järele sisse astuda. Lokaal oli puhas, lõhnas rammuleeme ja teiste toitude järele. Kõhklevalt, pimestud niisugusest puhtusest, astus Balling edasi ja laskus leti läheduses toolile. Ümbrus tegi teda kohmetuks ja kindlusetuks. Kartlikult vaatas ta ringi, tundis end silmitsetud olevat sadandeist silmist ja jahmatas kellneri ootamata küsimuse üle. Alles mulga aja pärast muutus ta kindlamaks ja kuulas mõtetes raadiot, mis peaaegu ta kõrvale üles oli pandud.

Iial kuulnud viisid julgustasid teda; vein püüdis tõrjuda viimase mure ta ajast. Ta oli vist tunni nii kuulatades istunud, kui äkitselt muusika katkes.

„Hallo siin raadio Viin!“ kõlas äkitselt hääl, mille kõla lokaali kaugemasse nurkagi kuuldus.

Ehmunult oli mõrtsukas võpatanud. Mingi teadmata aimdus, puuriv kartus ta sisemuses sundis ta silmad musta kõri poole.

„Austud kuulajad! Meie katkestame mõneks minutiks õhtukontserdi, et teatavaks teha Berliini politseipresiidiumi telegrammi.“

Balling võpatas tahtmatult. Nägematu rusikas haaras ta kõri, ta süda kloppis meeletus kartuses.

„Berliinis leiti kuuekümmenelja aastane vanavara kaupleja Zangdorf tapetult. Röövmõrtsuka töös kahtlustakse ta kahekümnekahe aastast õepoega Ballingit, kes nähtavasti Viini põgenes.“

Sõnad raksusid nagu nuiahoovid noorele mõrtsukale. Sooned tuksusid tas lõhkemiseni. Ta silmade ees hõljusid verised loorid. Värisedes langes ta pea kätele, üllatud oma saatuse lähedusest, mis halastamatult ta peale langes.

Saalis valitses vaikus. Klaaside klirin oli vaikinud. Kõikide pilgud olid pöördunud kõvendaja poole, kuna Viini sädejaama vastuvõtja pikkamisi jatkas:

„Hans Balling on 1,67 suur, sale, vaevalt märgatava habemekasvuga õhukestel huultel. Otsaesisel kannab ta neli ümarikku armi,

mis teda üldiselt tuntavaks teevad. Ta tabamise . . .“

Balling ei kuulnud edasi. Selle asemel tundis ta sadandeid silmi endal viibivat. Hirmust plagisesid tal hambad nagu palavikus. Sadandeid halastamata, külmi, kaastundeta silmi arvas ta nägevat pöörduvat nendele neljale armile, kuhu leekivalt tõusis ta veri. Sadandeis silmis, mis üle tema musta lehtri poole vaatasid, arvas ta oma lõpmatus hirmus lugevat karjatust: „Seal istub ta, mõrtsukas!“

Palavikult piilus ta lehtri poole, mis rääkis halastamatuid, kättemaksivaid sõnu. Äkitselt ajas rahutus ta püsti. Hullumeelne viha pigistas ta käed rusikateks, milledega ta oma

kõrist kinni haaras. Hirm raputas ta kõhna keha. Ta pea kattis peaaegu lehtri, kuna ta tõmblevail huulil külaliste poole vaatas, kes üllatult märkasid noormehe ärevust. Sajad pilgud pöördusid nüüd kõvendaja lehtrilt noormehe kahvatule näole, millel tulena leekisid neli armi.

„Mõtelge tundemärgi peale — neli armi otsaesisel,“ sõnas kordavalt must lehter.

Nende sõnade juures langes mõrtsukas äkitselt nuuksudes kokku. Saatus oli teda tabanud. Kõik olid näinud leekivaid armisi. Ja ta tõrkus vaevalt vastu, kui talle käsi õlale pandi et teda ära viia.

Lehtrilt kõlas kurvalt viuliheli.

Naljad

„Nii siis, teie onu oli 88 aastat vana kui suri. Oli ta ikka veel täie mõistuse juures?“

„Ei tea praegu, testament on veel avamata.“

„Lillil oli nõuks Emiilile minna seni kui kuulis, kui palju see oma riiete eest rätsepale maksab.“

„Ja mis tegi ta siis?“

„Läks rätsepale.“

Naaksmann on jahil.

Tulebki haavikuemand.

„Pange tähele, jänes!“ hüüab ajaja.

„Noh mis? Arvad et kardan?“

„Eile öösel varastati minul siit ateljeest kaheksa pilti, selle spordimütsi on mürdvargad maha jätnud!“

„Noh, siis olete üsna hea vahetuskauba teinud!“

Arst: „Teil on nähtavasti mingisugune maksahaigus. Kus kohal tundsite kõigepealt valu?“

Abitarvitaja: „Kõigepealt Tallinna peajaamas!“

Peeter rühmib, tublisti vintis, telefoni juure.

Keskjaam vastab.

„Huup, preili . . . ühendage mind . . . huup . . . minu naisega.“

„Missugune number?“

Kogeleb Peeter:

„Mis see tähendab . . . huupala . . . missugune number? Üksainuke mul ongi.“

„Midagi hirmsat, minu naine nõuab hommikuti, lõunati alati raha.“

„Mis ta siis kõige selle rahaga teeb?“

„Ei tea, pole talle kordagi veel annud.“

Maaler Kohlap jutustas seltskonnas et võivat näo-pildi maalida pooletunniga.

„Võimata,“ ütles majaproua.

„Hüva, tõendan teile seda. Kõlistan koju oma perenaisele, et saadaks siia mu tööriistad.“

Telefooniski.

Pooletunni pärast tuli väike plika:

„Pereproua saatis soovitud tööriista.“

Ja ulatas talle nende sõnadega — korgitõmbaja.

Arst: „Teie proua räägib ikka sellest, et ta sügisel Itaaliasse tahab sõita, on teil midagi selle vastu?“

„Jumal hoidku! Las aga rääkida peale!“

Ats seisab isaga loomaaias elevantide puuri juures. Mõtleb pisut aega ja küsib siis:

„Isa, kas need on nüüd need loomad, kes neid piljardikuule munevad?“

Arst: „Teie peaksite oma meest kuidagi katsuma ära võõrutada õllejoomisest. See on tema tervisele üpris väga kahjulik.“

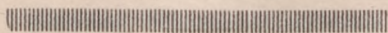
Naine: „Jumala pärast, nüüd kus ta juba ammu otsib abielu lahutamise põhjust!“

Meesterahva rätsepaäri

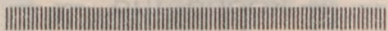
M. ANDREESEN

Tallinn,

Rataskaevu tän. nr. 14, kõnetr. 17-54

Teatan oma lugupeetud tarvitajatele, et kõik sügisriided on täies ulatuses kohale jõudnud Inglismaalt.

„KODU“ tellimishind on :

Üksik Nr Kr. —.35
verand aastas (6 nrit) „ 1.50
Pooles aastas (12 nrit) „ 3.—
Aastas (24 nrit) „ 6.—
Väljamaale veerandaastas „ 2.10

Tellimisi võtavad vastu kõik posti-asutused ilma lisamaksuta.

Tellida võib igast numbrist peale ja ka otsekohe ajakirja talitusest:

Tallinn, ajakiri „Kodu“. Postkast 76

KÕIGE ODAVAM KIRJAMARKIDE MÜÜGIKOHT.

SUURES VALIKUS
KIRJAMARKE KÕIGIST RIIKEST ja
NENDE TARBEASJAD

Evald Eichenthal

Kuninga tän. 6

Võtan tellimisi vastu kõiksugu
era- ja vormiriiete
peale

I klassi töö

Hinnad mõõdukad

rätsep

M. Unter

TALLINN, Kullasepa nr. 5

Hooaja möö-
dumisel odav

Väljamüük

mitteiganenud
fasongides

Ka kõige uuemate fasongide pealt
suur hinnaalandus

Valli tän. 4
S. Pärnu m. 8

J. LINK

Kalossid, Kunstnahk
Linoleum, Vahariie

S. KULL

Tallinn, Vana Posti tän. 8.

Kõige odavam ostukoht Eestis,
müüa suurel ja väikesel arvul

Email-,
klaas-, portselaan-,
alumiinium- ja kivinõude ladu

„Majandus“

Estoonia puiestee nr. 15

Ameerika Yale uksekaitse lukkusiid.
Lukkusi — rippuvaid, ukse ja mööbli.
Uksekrihvid, kaitseketid, krambid.
Ukse riivid, hinged, kellad, vedrud.
Ukse ja akna haagid, gremoonid.
Mööbli krihvid, sildid ja lukud.
Klaaspaberit, ja shmürgelriiet.
Petrol. rootsi priimused, pannid.
Habeme- ja nahanuge, taskunuge.
Juukselõikamise masinad ja käärid.
Triik- ja lihamasinad, kööginoad.
Näputöö ja küünekäärid.
Lauanuge ja kahvlid, korgitõmbajad.
Põllu- ja käsitööriistu ja masinaid

ostate kõigse odavamalt minu ärist.

Ühisustel ja kaupmeestel
kõigse soodsam sisseostukoht

K.-M.

F. Wahtmeister

TALLINNAS, S. Tartu m. nr. 1.

Kõnetr. 50 ja 870.

MAX JOHANSON

Rätsepaäri

Tallinnas, Lühike jalg 6

Kõnetraat 30-89

Olen saanud käesolevaks hooajaks ingliseriideid enneolemata suures väljavalikus. Kõige paremad tööjõud — — koondatud. — —

Austusega **M. Johanson.**

Joh. Vahter'i

Vormi- ja

erariiete tööstus

TALLINN, Rataskaevu 9-2.

Kõnetraat 31-07

Kaalude ja mõõtude tarvitajad

Autogeeniline veisimine.

Kaalude ja mõõtude töökoda.

Võtame vastu remonteerimiseks ja templi alla korda seadmiseks kõiksugu kaalusi ja mõõtusi ja vihtide ümbertegemist kilogrammide peale.

Töö saab tehtud korralikult, spetsialistide juhatusel

Töödetäitmine kiire ja odav.

TALLINN, Müürivahe tän. 44.

AMEERIKA PESUMAJA

Tallinn, Müürivahe t 21. Tel. 5-97

Vastuvõtmise punkt: Rüütli tän. 15.

Peseb pesu tüki ja puuda viisi.

Keemiline puhastus.

Töö headus on äri tulevik.

Hinnad odavad.

TALLINNA „POTISEPPADE ARTELL“

V, Tartu m. 24.

Kõnetraat 5-17.

Võtab oma peale kõiksuguseid ahjude, pliitade, soojaseinte, pesukatelde, aurukatelde ehitusi ja kõiki sellele alale kuuluvaid töid.

Töö korralik, hinnad mõõdukad, ja töö eest täielik vastutus.

Asjaajamine V. Tartu m. nr. 24, Artelli ruumes.

Veenduge meie

Siidi

**mantli-voodri- ning kübara-
riides**

mis on tugevam ja vastu-
pidavam väljamaa omast, ning
ka odavam hinna poolest.

Saada igalpool Eestis,

Paelavabrik

„Rauaniit” A.-S.

Tallinn

Õmblusmasinad

Naumann, Pfaff, Vesta üldhea-
duses võidavad kõiki.
Maksuta ilutikandus

Kudumisemasinad

Valter's Gloriosa töötavad kaua-
kestvalt ja kiitvalt

Jalgrattad

Naumann, Mars, Juno ja Royal
paremad parimatest. Soodne järelmaks

Kr. Saar & Ko.

TALLINNAS, Estonia puiesteel 27.
Kõnetraat 26-59. Tartus, Rakveres, Jõhvis.

Jalgrattad,
Jalgratta tarbed,
Õmblusmasinad,
Kudumisemasinad,
Kirjutusmasinad,
Arvemasinad,
Paljundamisaparaadid,
Auto-tarbed, osad, materjalid.

K.-m. Lier & Rossbaum

Viru tän. 7. Tallinn.

☎ 27 34

Lastele ainult
Chlorodont

Chlorodont-Hambapasta

Väike tuub 60 senti

Chlorodont hambaharjad

lastehambahari 85 senti

Nõutagu ainult eht Chlorodonti ja lükatagu järelaimamisi tagasi.